

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Müge İplikçi

Müge İplikçi Columbus'un Kadınları

Columbus'un Kadınları

§

§
OYAKU

MÜGE İPLİKÇİ

İstanbul'da doğdu. Kadıköy Anadolu Lisesi'nden sonra İstanbul Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. İstanbul Üniversitesi Kadın Sorunları ve Araştırma Bölümü ile The Ohio State University'deki yüksek lisans derecelerinin ardından öğretmenlik yaptı. Önce öyküleriyle tanındı. *Perende* (1998), *Columbus'un Kadınları* (2000), *Arkası Yarın* (2001; 2006, Everest Yayınları), *Transit Yolcular* (2002) adlı dört öykü kitabı var. Ardından iki romanı yayımlandı: *Kül ve Yel* (2004) ve *Cemre* (2006). *Yıkık Kentli Kadınlar* ve *Cımbızın Çektikleri* (Ümran Kartal ile birlikte) adlı inceleme kitapları da bulunan Müge İplikçi yaşadığımız yeni zamanları ve günümüz insanlarını postmodern yaratım biçimleriyle ele alan, insan ilişkilerini ve o ilişkilerin parçaları olan kadınların konumunu anlatmayı seven bir yazar.

COLUMBUS'UN KADINLARI

Müge İplikçi

§

Türkçe Edebiyat 125

Columbus'un Kadınları
Müge İplikçi

Kapak tasarımı: Utku Lomlu
Dizgi: Bahar Kuru

© 2000, Müge İplikçi
© 2007; bu kitabın tüm yayın hakları
Everest Yayınları'na aittir.

- 1. Basım: 2000, İletişim Yayınları**
- 2. Basım: 2004, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları**
- 3. Basım: Nisan 2007, Everest Yayınları**

ISBN: 978 - 975 - 289 - 390 - 0

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Tel: (0212) 674 97 23
Fax: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI
Ticarethane Sokak No: 53 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (212) 513 34 20-21 Fax: (212) 512 33 76
Genel Dağıtım: Alfa, Tel: (212) 511 53 03 Fax: (212) 519 33 00
e-posta: everest@alfakitap.com
www.everestyayinlari.com

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

Aslı'ya...

İÇİNDEKİLER

Santa Maria: Büyük Aşkım Christopher Columbus	1
Gidiyor muyum, Kalıyor muyum?	7
Küçük Ev Masalı	15
Kakuleli Bir Zaman	21
Filistinli Hannah El-Yusuf Lübnan'dan Bildiriyor	31
Akademisyen	43
Zayıf Anlar, Kaçışlar, Hatırlayışlar	55
Günler	63
Kapı	83
Tek Kişilik	97
Kız Gibi Bir Aşk	109
Ara	125

COLUMBUS'UN KADINLARI

Santa Maria:
Büyük Aşkım Christopher Columbus

Dinleyin,

Onun hakkında bugüne kadar hiçbir şey yazmadım. Her zaman yanımda olacağını bildiğim için mi? İnanmanın bilmekle neredeyse aynı kutuplar olduğunu düşündüğümünden belki de.

Taa 1450'ye uzanalım: Bir dokumacının oğluydu; o köhne yaşamı çok değil yirmi yaşlarında yerle bir edecekti. Denizciliği öğrendiği korsanlar belki de ona ruhlarını da sattılar. 1479 yılında soylu mu soylu bir kadınla evlendi. Mutlu muydu peki? Beş-altı yıl sonra İspanya'ya geçti. Keşif o kadar büyük bir tutkuydu ki onun için, oradaki bir manastırı, evet nihayet, okyanusun öteki ucuna gitmesi ve Hindistan'a ulaşması için maddi yardım yapmaya ikna etti. Dahası Kraliçe Isabel. O soyluluğu tarih-

leri şaşırtan kadını da görebildi ve kendisinden o zor izni koparttı. Kraliçenin danışmanları da Portekiz kralınıninkilerden farklıydılar aslında. Hayır, hiç bonkör değillerdi, hiç ama hiç. Gezginciliğe ve keşfe evet, ama her şey bir yere kadardı.

İlk kez bir kilisede seviştik. Dışarıda kar vardı. Yaşamımda tanıdığım en yumuşak tenli insandı, hayalleri tüm yitik çiçeklerin hayalleriydi ve yakındı. Saçları pis ve yağlı olmasına karşın her buklesinde sona kaçan bulmacalar; gözleri hep beni bırakma derdi – ya da ben hep öyle olduğunu sandım. Gencecik bir kızdım; hayat çok ağır ve kasvetliydi. Korkuyordum. Korkuyu yenmek mümkün değildi. Bir zamanlar tanıdığım başka bir denizci korkuyu kokularla yenebileceğimi söylemişti. Seni mutlu eden kokuları düşün demişti korktuğun zaman. O an hemen rahatlamışsın. Korkuyu kokularla yenmek... Bilinmeze doğru yola çıktığımızda kendimi zorladım, bütün bedenim bir reçine kokusuyla sarsıldı. Reçine ve reçineyle gelen huzur bir yere kadar beni idare etti. Columbus’la yaşanan böyle bir yolculuğun endişesi reçineyle hafıfledi belki ama hiç yitmedi.

Birlikteki büyük yolculuğumuz 3 Ağustos 1492’de başladı. Kanarya Adaları’na ulaştıktan sonradır ki kendisini Batı’ya götürececek alize rüzgârlarına kavuştu Columbus. Bu rüzgârlarla 12 Ekim tarihinde San Salvador adını verdiği adaya ulaştı.

İşte o büyük ihmaldi, o büyük ihmal ve bedenim sularla kaplandı, yaşamım sona erdi.

Bundan sonra, 16 Ocak 1493’te Avrupa’ya dönüş yolculuğuna başladı o – bensiz. Avrupa ve derken sayısız yolculuklarına yenilerini eklemesi, yanlış keşifler, doğru tahminler. Vardığı yerlerde düştüğü ikilemler.

Evet, onun hakkında bugüne kadar hiçbir şey yazmadım. Yazsaydım “tarihi” çarpıttırdım belki de. Şimdi ona ihanet ettiğimi sanıyorsunuz, değil mi? Asla. Ruhumun en derin noktasına kadar onu sevdim ve ona inandım. Beni aldatan asıl oydu. Bensiz düşleri ve bir türlü yetişemediğim tutkularıydı sonumu-

zu getiren. Belki de tarihin ta kendisi. Ancak şu da bir gerçek ki bu “tarih” ne onun tarihıydi ne de benim. Aslında ikimiz de sahnenin dışındaydık.

Bu tarihsizlik içinde yaşadığımız ikilemler ise kaçamayacağı-mız kadar büyüktü; sınırlarımızı aşıyor kimliklerimizi zorluyor-du ve sonuçta onların tutsakları olduk – istemesek de. Gene de sonuçta kendimizi ve bize biçilen kimliklerimizi daha iyi anla-mamıza yol açtı bu yolculukla gelen tüm bu ikilemler – yeniden kendimizi düşünmek için. Bunlar neydi dersiniz size bazılarını söyleyebilirim:

Gemiler (keşfe alet olanlar) – Gemiciler (keşfi yapanlar)

Yerliler – İspanyollar

Çocuklar (yani oğullar) – Yetişkinler (yani babalar)

Hayvanlar – İnsanlar

Barbarlık – Sabır

Kötü – İyi

Şiddet – Ölçölülük

Hammadde – Biçim

Beden – Ruh

İştah – Mantık

(Ve elbette o meşum ikilem)

Kadınlar – Erkekler

Gidiyor muyum, Kalıyor muyum?

Rüyalarım ve öngörülerime inanıyorum, diyeceğim ama bunun ideolojik boyutlara varan eleştirilere ulaşmasından korktuğum için sadece bir anlık “bilinç kaybıydı,” demeyi tercih edeceğim...

Gidecektim. Bunu biliyordum. Gene de o anlık bilinç kaybını yaşadım ve ardından o anın anlattıklarına inandım.

Yeşil bir kırlık alandı. Bir sürü insan çim kayağı yapıyordu, ben dahil. Ancak benim ayağımda hiçbir şey yoktu. Telesiyej çalışmıyordu; yürüyerek tepeye ulaşmak zorunda kaldım. Sonra birileri-şöyle dedi: Sizi ray üzerinde işleyen tek kişilik küçük bir lokomotifle aşağıya gönderebiliriz. Peki, dedim. Geçip ön koltuğa oturdum. Arkama iki kadın daha bindi. İniş yolu inanılmaz güzeldi, meyve ağaçlarının arasından ve hatta ne ilgisi varsa ilerde fiyordların görüldüğü güzel kırlık alanlardan geçtik. Ben hem çok gülüyor hem de geçtiğimiz meyve ağaçlarının dallarından pisboğazlığıma istinaden elma-armut topluyordum. Sonra

bir tren istasyonuna geldik. Nedensiz bir biçimde burada inelim, dedim. Paldır küldür neşeyle indik. İndiğimiz istasyon terk edilmişti. Bir ağlama sesi duydum. Bir oğlan çocuğuydu ağlayan, terk edilmiş bölmelerin birinde. Kadınlarla gülüştük. Kadınlardan biri ben buradan Kanada'ya gidiyorum, dedi. Peki, dedik.

Bu, yolun sonuydu. Meyveleri bölüştük, kucaklaşıp hoşçakal, dedik birbirimize.

O kadınlardan biri Columbus'a vardıktan sonra karşıma çıkan Yıldız'ın ta kendisi olmuştur. Columbus günlüğü bittiğinde onu Kanada'ya uğurlarken yirmi günlük oğlu Kaan'ı mıncıkladığımı hemen belirtmeliyim.

Yıldız, Kanadalı olmadan önce

Yer, şehir merkezine on beş kilometre uzakta bir restoran. Cumhuriyet Bayramı'nı kutlayacağız. Bütün Türk-Amerikan birliği orada. Yan bölmelerden birinde YMCA'cılar. Biz diaspora Türkleri restoranın en sakın ve en geniş bölümündeyiz. Mekân o kadar büyük ki insanın içini ölüm korkusu sanyor. Açık bir büfe, içkiler ucuzca. Yuvarlak masanın birine oturuyorum. Karşımda hık demiş Shirley McLaine'in burnundan düşmüş Amerikalı bir kadın var. Türk damadının isteği üzerine gelmiş bu geceye. Sizin çiftetellinize hayranım, diyor. Aslında dansın hayat için tek koşul olduğuna inanıyor.

O geceki toplantıda havai mavileriyle geceyi renklendirmekten çok, alabildiğine ciddileştiren Türk havacılar da vardı. İlhan bunlardan biriydi. Hemen sol tarafımda oturmuş, elindeki kâğıdı gittikçe ıslanan elleriyle evirip çeviriyordu. Sonra o an geldi, kürsüye çağrıldı ve yazmış olduğu şiiri okudu. Şiirini okurken salondaki bazı kadınlar ağlamaya başlamıştı. Şiir ve içindekileri de sayarsak gecenin biricik anlamı "askeri"bir platforma taşınmıştı birden. Ardından herkes teker teker kürsüye çıkıp güncel

olaylarla ilgili düşüncelerini beyan etmeye başladı. Herkes ayakta ve heyecan içindeydi.

Önümdeki şarap kadehini fondipledim. Masada ben ve Shirley McLaine'den başka kimse kalmamıştı. Bir de az sonra yanıma gelip oturacak Yıldız.

“Ne o, aklına yine Yuri mi geldi?”

Yuri adını duyunca, arkamdan gelip ellerini gözlerime kapayanın Yıldız olduğunu anlamamak mümkün değil. Şu Rus oğlan Yuri, eski bir KGB ajanı bakışlarıyla biraz hüzünlü, ihtisasını yaparken California'da tanıştığı “eski” karısından yediği kazıkla hâlâ ona âşık, hâlâ şaşkın ve sanırım genetik olarak kanına işlemiş ukalalığıyla tüfek gibi konuşuyor. Üç gece öncesi, Farah'lardaki bir yemekteyiz. Adamın zevzeklikleri o zamana kadar tek bildiğim Yuri olan Yuri Gagarin'den bile sıtkımın sıyrılmasına yol açıyor. O hâlâ konuşuyor: Efendim, karısıyla birlikte -yani eski karısıyla- bir perukçu dükkânına girmişler, orada karısı bunun başına bir sürü peruk takmış. Hah, hah, hay, ne komikmiş. Dayanılmaz komikmiş. Şimdi, asıl şimdi dinlemeliyiz: Nihayet Afro peruğu almışlar ve o gece Yuri yatakta o perukla sevişmiş karısıyla.

“Neden, o kadar berbat mı görünüyor yüzüm dışardan?”

“Sayılır,” diyor Yıldız.

“İşte bir dansçı Türk daha,” diyor Shirley, “sızdı sızacak.”

“Dansçı mı,” diye soruyor Yıldız.

“Çiftetelli,” diye söze giriyorum.

“Doğrusu ya, ben çiftetelli pek bilmem,” diyor Yıldız.

“İnanmam,” diyor Shirley. “Demek ki çiftetelli bilmeyen ikinci Türk de sensin.”

İlki damadıymış.

“Damadım sadece mühendislikten anlar,” diyor. “Niyeti ilerde, Türkiye'ye dönünce yani, politikaya atılmak. Ne ilgisi var, ben pek anlayamıyorum. O ise çok kararlı,” diyor sözcükleri ağzında dolaştırarak.

Shirley’i şarkılar mırıldanır bir halde yuvarlak masada bıraktığımızda herkes yavaş yavaş masasına dönmeye başlamış, sıra meyve ve tatlılara gelmişti.

YMCA’cılarının müthiş tempo ve ritimle doldurdukları restoranın diğer bölmesinden gelen sıcak hava yüzümüze çarptı. Dışarı çıktığımızda derin bir soluk aldım.

“İyi ki erken kalktık,” dedim.

“Bence de,” dedi Yıldız.

O bu tip geceleri ve dayanışmaları bir aidiyet duygusu doğurdukları için sevmeye benden daha yatkındı. Daha açık görüşlü olduğu ve hayatta daha sağlam durduğu için belki de. İnancının ya da bağlı olmanın günlük yaşam pratiklerini etkilemeyeceğini görebilmeyi başarabilmişti, hayatın içinde keyifli bir oturmuşluğu vardı Yıldız’ın. Kuşkusuz, kıvrak zekâsının bunda payı çok yüksekti. Daha sonraki konuşmalarımızda öyle ya da böyle, defalarca altını çizdiği nokta şu olmuştur: Ben kendime yetiyorum.

Hiçbir politik görüşe sahip olmadığını belirtse de hayat genelinde en sofusundan, en marjinaline, en liberalinden, en düşmüşüne kadar türlü türlü insan ve grupla rahatlıkla haşır neşir olabileceğini, bu bakımdan çok sıkı bir insan olduğunu çok geçmeden anlayıverdim. Türkiye’de hiçbir şeyin geleneğinin olmadığını, bir nesilde, ama hangi nesilde ipin ucunun kaçmış olduğunu söyleyip dururdu hep. Önce Helsinki, ardından Columbus. Uzun zamandır yurtdışındaydılar o ve Serdar. Yurtdışında olduğu için seremonilere ilgisi artmıştı. Seremoni derken işin içine bayramları, evlilik merasimlerini, doğum günü partilerini, hatta dinin kendisini bile sokuyor, inanmayı hiç de tuhaf bulmuyordu.

“Her şey çok basit işliyor burada. Herkesin bir evi, bir arabası var. Şimdi hamileyim, yakında bir çocuğum olacak, belki de tek mutluluk budur.”

Bunun ona yetmeyeceğini bal gibi biliyordu. Dünyanın bir ucuna devrettiği hayatı bunun kanıtı oluyordu zaten. Sosyalizmin de, kapitalizmin de göbeğinde tam olarak bulamadığı bir şeyler vardı. İnsanları sağcılar ve solcular değil de kafası çalışanlar ya da çalışmayanlar ya da yaşamı anlayabilenlerle anlayamayanlar olarak değerlendirmek daha anlamlıydı ona göre.

“Gene de şekerim,” demişti bir defasında (*Mrs. Dalloway*’i seyrediyorduk) detayları es geçmemek gerekiyor.

Vannessa Redgrave tam da o meşhur repliği tekrarlarlarken: Mrs. Dalloway, Mrs. Dalloway, Mrs. Dalloway. Partiler, partiler, partiler.

Allahtan her zaman *Mrs. Dalloway* gibi filmler seyretmiyoruz diye düşünmüştük. Belki de Jerry Springer’in feci şovları hayata karşı daha kuvvetli ve güçlü olmamızı sağlıyordu bizlerin.

Bir Jerry Springer Şov

Bir sabah uyandım. O gün Martin Luther King’i anma günüydü. Dünyayı, dünyanın bir ucunda, eşitlik için anma şansını yakalamıştım. Çayı koydum, televizyonu açtım. Sonra karşıma o adam çıktı. Eski vali Jerry Springer.

Sahnedeki gariban beyaz kız, soğukkanlı J.S.’nin soğuk ve anlamsız sorularına iğnen ve kendince masum cevaplar vermeye çalışıyordu. Altından bir yazı “fahişe” diye geçti. Sonra yazı sabitlendi ve orada kaldı. Bir bikini üstü gibiydi giydiği kızın. Saçları yeni kuaför elinden çıkmıyordu. J.S. sordu:

“Şimdi sen Z.’nin seni sattığını mı söylüyorsun?”

“Evet,” diye bağırды kız ve bir küfür patlattı. Düt, diye bir sansür sesi duyuldu.

O sırada ekranın sol üst köşesinde zenci bir adam göründü. Onun altında da “fahişenin pezevengi” yazıyordu.

Kız stüdyoda kendini seyreden onca seyirci önünde ekranın sol üst köşesindeki adama küfürler etmeye devam ederken adam

stüdyoya girdi ve kızı saçlarından tuttuğu gibi yere attı, tekmelemeye başladı. Bu sırada stüdyoda bulunan seyirciler “vur, vur,” diye bağıyor, kahkahalar atıyorlardı. J.S ise, “Yapmayın, kibar olun, ayıptır,” diyordu galiba. Bu arada stüdyodaki korumalar gelip iki kişiyi birbirinden ayırdılar. Bu iki kişinin bir zamanlar sevgili olduğu ortaya çıkmıştı; adam onu en yakın arkadaşına satmış, kız daha sonra onunla sevgili olmuştu. Stüdyoya kızın yeni Hispanik sevgilisi geldi bu kez. Derken sahnede iki erkek dövüşmeye başladı. Ardından, kadının ilk sevgilisinin şimdiki melez sevgilisi sahneye çıktı. Bu kez iki kadın birbirleriyle dövüşmeye başladılar, vs. vs. vs.

Yaşasın halkların kardeşliği deyip küt diye kapattım televizyonu.

Bu anekdotu anlatırken Yıldız’la Columbus’un haydi halklar birleşin festivaline gidiyoruz. Buradan erken ayrılmak durumunda kalışımız ise üstümüz ve başımızın ülkelerin yerel yemeklerinden yükselen baharat ve kızgın yağla yıkıyor oluşu.

Bu festivali de bu kokularla günlerce hatırlıyoruz.

Martin Luther King’se beyaz dişleriyle arkamızdan kıs kıs gülüyor.

Dördüncü buluşmamızda hiçbir yerden kaçmadık ve birbirimize her şeyi anlattık. Amerika’nın elektrik tasarrufuna bana ne diyen bir mekândı bu seferki. Faturası maliyetli loş ışıklar, rahat, sere serpe koltuklar vardı. Kokusu Türk-İran çayına benzer çaylar, karbonatının fazlalığıyla annemin çok sevdiğim şekerli kurabiyelerini andıran kurabiyelerle saatler bir çırpıda geçti gitti. O gecedен aklımda bu özellikler ve bir de Yıldız’a anlattığım, çoğunluk onun da içinde yer aldığı canlı bir masal kaldı.

Küçük Ev Masalı

Fadiye Fakir'i hatırlarken

Evim Olentangy'de. Olentangy Caddesi bütün bir kenti kesen nehirden almış adını. Kirli bir su. Ben bu çamurlu suya baka baka hep kendi kentimi özledim, inatla araba almadım ve bu cad-denin varabileceği yolları düşledim kafamda. 35. Yol kuzey, 48. Yol güney ya da ne bileyim. Bir yerler, güneye doğru gidersen Cincinnati ya da Cleveland; ne fark eder, dedim kendi kendime. Aynı Orta Batı masalları. Sabah altıda işe git, akşam beşte kontak kapa, dön. Can sıkıcı. İstanbul, peki ya İstanbul. Malum cevap; uzaktan her şey sisli görünür, albenili görünür. En çok telefon faturasına gitti param ve Şükran Günü lezbiyen bir teyzeye sıcak bir öpücük verdim. Başka? Bir de on ayım – küçücük met-

rekare Columbus. Dünyanın dibini bulacaksınız da ne olacak diye sordum kendi kendime. Ve gittim bir Camel aldım iki buçuk dolara şu makinelerden, fosur fosur içtim küçük evimdeki küçük gecede. Yalnızlık bir tren sesi oldu ilk, savrulup giden üşümüş çınar yaprakları ve sızıp kalışım. Defalarca anahtarı üstünde unuttum evin. Şu iptal edilmiş otobüs durağındaki siyah, şarkılar mırıldanan adam defalarca işedi ilerdeki çalıllığa. Çinli komşularım şikâyet ettiler onu polise; polis her defasında apar topar götürdü onu ve o gene geldi zaferlerine yeni zaferler eklemiş. İlkbaharda daha gür bir yeşil olduğunu fark ettik o çalının ve bu ıssız kentte bir kez, bir kez daha katar trenler geçti yüreğimden ağır ağır.

Sahi, küçük evim. Mobilyalarımı sormayın, hatırlamıyorum, belki mutfağını, küçük yatak odasını, tazyikli sularını, içinden kıllar çıkan buzdolabını, hemen kapının yanına astığım nazar boncuğunu, kurumuş kır çiçeklerini, her cumartesi sildiğim yer parkelerini. Gene de hepsi bölük pörçük, puslu ve dışa kapalı.

Küçük evim deyince ben yalnızlığımı ve kendimden kaçışlarımı hatırlıyorum. Bir de öte caddede yanıp sönen *Apple Pie* restoranın büyük “A” ışığını. Steril köfte kokusu ve hemen her şeye olan uzaklığım.

Gözlerimi kapadığımda, yani gece, karanlığın ve belleğimdeki gölgelerin had safhaya vardığı o keskin virajda zamanın saliselerinin ışık zerrelere kınıldığı yerdeyim. Bir araba kornası duyduğum zaman şu Çinli komşularımın geç bir pazar pikniğinden döndüğünü mü farz edeceğim, yoksa İstanbul’daki evin önünden bir dolmuş mu geçiyor diyeceğim.

Sürgün nedir?

Yaşadığımız yerleri karıştırdığımız, her birinde yaşıyor olușumuz ve sonuçta hiçbirine ait olmayışımız.

Sürgünü bazen kendimiz isteriz. En ağır faturalı olanlarındandır bu. Köşeye sıkıştığınızda elinizi tutacak bir dava arkadaşınız yoktur.

Yalnızlık.

Yalnızlık.

En başından beri seçilmiş olan o yolda bir kez daha, bu kez araya gerçek kilometreleri koyup gidişiniz...

Evet, bu gelen genç Çinli komşularınız. Dillerini ağızlarının içinde dolaştırarak konuşmalarından anlıyorsunuz bunu.

Sürgün gece vakti çöken, iyice çöken ama, katmerli bir aidiyetsizlik duygusudur. Çocukluğunuz -özellikle de ilk çocukluğunuz- gelip karşınıza kurulur kanatlarıyla. Bir kelebeğin peşinden saatlerce koşuşunuz, sonunda bir arıyı yakalayışınız; o gün sizin evdeki onca insan, halalar, eniştelere, yengeler, amcalar. Elinize bol bol oksijenli sular döktünüz.

O evin bahçesinde şarap rengi güller açardı, erişkin Diyarbakır karpuzlarına da fark atardı – ya da sizin çocukluk ölçüleriniz gerçeğin sınırlarını zorlardı. Yazın güzel, erken sabahlarda evinize dolan tılsımlı bir gül kokusuyla uyanırdınız, ardından da bir çay kokusu.

Sürgün, çocukluk günlerine yeniden dönmek için açtığınız bayraktır.

Eviniz, şehriniz, arkadaşlarınız hatta kederleriniz şimdiki ana yerleşmiş canlı bir tablodur. Onları sevişinizde yatan gerçeğin ne olduğunu keşfedersiniz. Hiçbir zaman bu kadar köksüz, bu kadar evsiz ve bu kadar kimsesiz olmadığınızı fark edersiniz. Ve sonra hayatın içinde yeniden tutunmaya mecbur olduğunuzu.

Gene de yürüdüğünüz cadde ne orasıdır ne burası. Gördüğünüz ağaçlar, yuvarlandığınız çimenler, bindiğiniz otobüsler, sokaklarda gördüğünüz yüzler.

Ackerman Caddesi birden Salih Omurtak Caddesi'nin parke taşlı yollarına dönüşür ayaklarınızın altında.

Diana, Reşat Nuri Güntekin İlkokulu'nda üçüncü sınıftaki Müeyyet öğretmenin yerine gelen, matematikten anlamadığınızı için size epey içerleyen Ayten öğretmene ölesiye benzemektedir.

Borders kitapçısına giderken, yollarda gördüğünüz yeni to-murcuklanmaya başlayan çınar ağaçları Yahya bakkalın oradaki-lerdi ve dükkânın rutubet kokusu aldığınız pötibör bisküvilere sinmişti.

Özlemle tanışma anıdır o an.

Sürgündeki özlem, tadına varılmaz bir karmaşa duygusudur.

Ağlarsınız.

Ağlarsınız, çünkü yıllardır yaşadığınız İngilizce sizi sözde anavatanında terk etmiştir.

Ağlarsınız, çünkü İngilizceyi bir Üçüncü Dünyalı gibi konu-şursunuz.

Bu aksan ne, diye soracaklardır size.

Bu aksan benim gerçek kimliğimdir, diyebilmeniz için çok zaman geçmesi gerekmektedir.

Kakuleli Bir Zaman

Odaya otomatik bir çay makinesi getirdi. Odada İran'ın bir haritası vardı. Odada Şah'ın paket taşlı İran'ından buralara göçmüş bir kadın vardı. Odada sessizlik ve dışarda gelmekte olan sonbaharın doldurduğu esinli bir hüznün vardı.

Yücel'in bir keresinde dediğı gibi, hüznü bir sirke değil de yıllanmış bir şarap tadında sunuyordu bu kadının gözleri insana.

(O gün yalnızdım. Alışkın olduğum güzelliklerden uzakta, alışkın olduğum anılarla dopdoluydum.)

"Bu ay makinesi her şeyi çözer, biz Ortadoğulular aysız yapamayız," demişti.

Gözlerine baktığımda çok uzaklarda bırakmış olduğumuz -ortak- alışkanlıklarımızı buluvermiştim. Nereden baksam bir yıl

üniversitede onunla aynı odayı paylaşacaktık, bir yıllık bir otel hayatı gibi, böyle bir hayatı sürmek keyifli görünmüştü işte o an.

Kakuleli çayı ilk onunla içtim Amerika günlüğünde. Meraklanma, demişti, bu koku sendeki hüznü molekülüne böler, acılar hafifler, sıkıntılar biter.

Odaya koyduğumuz çay makinesi bir süre sonra sekreter Diana'nın da dikkatini çekti. Amerikan bayraklı tişörtünün içindeki göğüslerini gere gere odaya girip, siz Doğuluların bu çay sefası yok mu, benim de aklımı başımdan alıyor, demişti birçok kez.

Bir de kısacık bir anekdot vermişti hayatından: Yüzmekten korkuyorum.

(Herkesin bir korkusu vardı oysa. Akvaryumdaki balıklar gibi kendi yörüngemizin çoktan belirlenmiş sınırlarını zorlamak bu oluyordu işte: Hayat ve içindeki debelenmemiz.)

Benim debelenişim alışkın olduğum şehrimin masallarından çok uzaklara atmıştı beni. Columbus bu kaçışta geldi, aslında bu kaçışın da o akvaryumdaki herhangi bir çakıl taşı olduğunu çok değil, üstünden bir yıl geçtikten sonra anlayacaktım. Bir daha hayatımın sonuna kadar göremeyeceğim yüzler, bu yüzlerle gelen yeniymiş gibi görünen anılar... Ne çok, ne azdılar; ne çok umut verici, ne de o kadar hayal kırıcıydılar.

Bugün eski masallara dönmüş kendi bildik eksenimde yol alıp duruyorum.

Kakuleli günlere dönüşüm bir anlık. Burnumun direğini sızlatan o ana dönüşüm kürkçü dükkânı adlı şehrimdeki bir vapor kaçırma anında oluyor. İyi, diyorum kaderime boyun eğmiş. Bu kaderi sevişim bir de.

Evet. Elimde dolandırıp durduğum anahtarlık. Madeni, üzerine bir çınar yaprağı oturtulmuş. İki yüzde de aynı çınar. Bir yüzünde fiyat etiketi koparılmış, o yüzden yaprağın bir tanesi çantanın tüm tozlarını emmiş, öylece yaprağın üstünde duruyor.

Kadıköy-Karaköy vapurunu kaçırdım. 06:15 vapuru kapıyı küt diye üstüme kapayan siyah yün montlu adamın elinden süzölmeye başlıyor. Benim elimden yitip gidense ne, bilemiyorum.

Bankların üzerine oturuyorum. Küskün, kırık, mecalsiz. Öfkeli bir de. Allah kahretsin. Sürekli yineleniyor. Elimde buruşturduğum günlük gazete tanıdık bir el tarafından çöpi boyluyor.

Sonrasında anahtarlığım.

On beş dakikalık bekleyiş başlıyor. Geriye sayım.

KAKULELİ ÇAY İÇİYORUM.

Onun gözleri derinlerde yeni bir akıntı anyor, bense pence-renin dibindeki çınar ağacını seyrediyorum. Akdeniz Yemekleri Dükkânı'ndan almış olduğu hurmaları katık ettiğimiz çayımız Columbus'un bilinmez bir akşamını çekiyor yanı başımıza.

Farah. Onunla buzlu, buz gibi bir akşamı yaşıyoruz. Az sonra beni küçücük evime bırakacak. Bugün kıyafetiyle Farah, bildik Farah'tan çok, Farah Diba. Lila paltosu, küçük siyah eldivenleri ve şapkasıyla.

Ancak önce çayımız.

Utana sıkıla çantasından küçük bir kutu çıkarıyor, usulca koyuyor masaya.

Neredeyse unuttuyordum, diyor. Bu hafta sonunun ganimeti, senin de yanımızda olmanı çok istedik: Kanada.

Küçücük bir kutu. Belli ki kutuyu kendi hazırlamış, paket biraz eğreti olmuş, ne güzel olmuş. İçinden bugün vapuru kaçırışındaki anlık sıkıntıyı bertaraf eden iki çınar yapraklı anahtarlık çıkıyor. Her iki yüzün üzerinde de CANADA yazıyor. Dışarının tüm buzları eriyor, içimize odaya ilk getirdiği zamandaki kakuleli çayı yaptığımız otomatik çay makineli ilk günlerimin turist Columbus'luluğu doluyor. O sonbahar güneşi, Diana'nın yüzme bilmeyişi, etrafı okyanuslarla çevrili bir ülkede on metreka-relik havuzlardan korkarken aynı çayı özleyişi.

Buzlar erimedi. İyi ki erimedi. Eriseydi, elimde üzerinde CANADA yazılı anahtarlığın keyfini, yanımda Farah Diba'lı yirmi dakikalık ev yolumun bana verdiği huzuru, o ev yolundaki yavaş yavaş yanmaya başlamış cadde ışıklarının ağaçların donmuş dallarına vuran avize hallerini yaşayamayacaktım. O bir Doğu müziğinde Farsça şarkıların gizemli tütsüsünü yüzüme üföre üföre kız kardeşim seni ne çok seviyorum demeyecek, bense hayatımda ilk kez gördüğüm dallardan ipince sarkan ince buz kristallerine bakıp, bu bir mucize, demeyecektim.

Bu bir şiirdi.

Benim şair kız kardeşim, diyor.

Şair değildim ama öyle hissediyordum. (Furuğ'u birlikte hatırlıyoruz.)

Işıklar dallara vuruyor, dallarda kırılıyor, yollara düşüyor.

Farah kuzguni eldiveniyle vitesi ufalttı, müziği biraz açtı.

Ağır ağır, bir ayindeymişiz gibi gidiyoruz.

Ağır ağır yanaştı kıyıya vapur. Ağır ağır vapura yürüdüm, Farah'ı özledim.

Onu ve onunla gelen-giden her şeyi.

Giderken ve özlerken ve Furuğ

Onunla bu kez gecenin karanlığında gidiyoruz. Gitmekten başka çaremiz de yok aslında. Gecenin içinde sesi, safran rengi sanki, bildiğim ama hayatta çok nadir olan bir tınıda çıkıyor. Devrimi sevdiği bir adamın gözleriyle anlatıyor. Sonuç olarak ikimiz de yalnızız.

İkimize de yabancı olan bir diyarda, bir filmde önce birer kadeh şarap içtik karşılıklı. Yıllarca önce kaybettiğim Furuğ'u bu gece, böyle bir yerde bulabileceğimi nereden bilebilirdim.

Farah. Anlatıyor, anlatıyor. Anlattıkça, yanımdan, farları önümüze çevrilmiş, farları bizden ve o anki dünyamızdan çok ayrı dünyaları aydınlatan tuhaf plakalı arabalar geçip gidiyor.

Belki de biz hiç gitmiyoruz.

Az önce içtiğim iki sigaranın hesabını vereceğim hiç kimse-
nin olmaması çok iyi. Başlangıcı ve sonu kalıp kalıp olmayan öy-
küler gibi. Peki ya Furuğ? O bunu anlayacak, hissedecektir.
Onu bu gece bulmuş olmama şaşmamalı.

Az önce içtiğim iki sigaranın hesabını vereceğim hiç kimse-
nin olmaması çok ama çok iyi. Başlangıcı ve sonu kalıp kalıp ol-
mayan öykülere şimdi daha çok yakınım. Yandaş buldukça ve
tekrarladıkça artan korsanlığım, korsanlığımız. Özneymiş. Bir
varmış. Bir yokmuş. Öyle miymiş? Öyle değilmiş. Önsöz yok.
Gelişme yok. Bitiş yok. Varsa da aklımızın labirentlerinde gizli.
Bunu kimse ciddiye almaz. Bizim korsanlığımız da olsa olsa bu
kadar olabilir işte. Küçük kız adlarında; kelebek avına çıkılan bir
ikindide unutulmuş. Post-uyuz mimarının iki katlı evlere el at-
madığı devirlerde ekmek içi tereyağına sürülen çilek reçeli za-
manlarda: Bahar, Kirpi Kız, Çitlembik, Prenses, Tombul Pata-
tes, Çilli, Neşe... En azından benimki böyle.

Farah'inki de farklı sayılmaz. Tahran'da bir gece üç çocuklu
bir ailenin en büyük kızı iken ve süt karnedeyken; annesi süt
kuyruğuna giderken, küçük erkek kardeşine bakarken. Tanıdık-
larına gelince üç-beş insanla sınırlı: Farah, Nurtopu, Kömür-
gözlü, Şebnem, Karanfil, Sütanne, Leyla...

Peki ya Furuğ? Orada duralım işte. O bir yeniden hatırlayış-
tır. Kimliklerin silindiği anda, inançların tükendiği yerde gerçek
adı içimizde saklı. Her şeye kadir, gizli, bizde, her yerde ve ken-
di olan. Bir tür Vahdet-i Vücut gibi. Ona olan aşkımızda ilk ön-
ce susacağız, küçük kız bebekler gibi yalnız, çaresiz ve hırslıyız.
Sonra anlamaya başlayacağız. Âdet olacağız, ilk erkeklerle ısın-
cağız, bedenlerimizi akıllı ama bizsiz kullanacağız. Aklımız be-
denimizde, kalbimizi tutkudan çatlatacağız. Kıskançlık, intihar
teşebbüsleri, düşlerin varabileceği çılgınlıklar. Sonra ilk kelime-
ler gelecek: Seni seviyorum ve gitme diyeceğiz karşımızdakilere.

Son basamak kutsallık. Bunu gerçekten istiyor muyuz?

Furuğ'un yanına vardığımızda ise sadece gözbebeklerimizle gülüyor olacağız ondaki çehremize. O bunu anlayacaktır, hissedecektir.

Onu bu gece bulmuş olmamıza şaşmamalı.

Şimdi içimizdeki Furuğ konuşuyor.

Devrimi sevdikleri halde, devrimin onları sevmediği, bir türlü sevmediği insanları anlatıyor bize.

"Kovulacağımızı bildiğimiz halde devrimi çok sevdik."

Bu düşünce, bu yeniden hatırlayış anı, bu yeniden bulduğumuz ad kısa bir süre sonra izlemeye başladığımız Filistinli Elia Süleyman'ın filmiyle kıyasıya vuruşuyor o anda, onunla uzlaşıyor, onunla çatışıyor, ona tutsak düşüyor, ölüyor, yeniden diriliyor.

Bir kayboluşun öyküsünü anlatıyor Süleyman. Tanıdık.

Kayıp olmayan var mı?

Kayıp olmayan var mı?

Kayıp olmayan var mı?

Öyküdeki dağınık kurguda bir adam dedesinin ona anlattıklarını seyircilere aktarıyor.

"Dedemden anlatmasını istedim. Ha, İstanbul mu, dedi. İstanbul çiçekler şehridir. Çok uzun zaman önceydi. Merkeze on beş kilometre uzakta bir yerde kalıyorduk; yediğimiz yemeklerin hepsi kurtlanmıştı. Tabii ki yiyemedik. Sonra bir dönerci gördük, ne kadar lezzetliydi. Yedik, yedik, yedik. İstanbul mu; İstanbul çiçekler şehridir."

Furuğ, yıllar önce okuduğum bir kitapta ilk önce sayfalar arasından, ardından bir sokağın köşesinden dönüp kaybolup gitmişti. Gecenin bir vaktiydi. Benim zihnimde, benim dilimce Tahran'ın en güzel pastanesinin aynaları içinde buğulu kalmıştı gözleri. Onu vurdular mı, bir fikrim yok, bilmiyorum. Çok uzun zaman önceydi, anlayamamıştım. Onunla birlikte niceleri gibi biz de kaybolmuştuk.

Bir şiirseniz ya da hayatı anlayışınız bir şiirse nerede kaybolduğunuzu ya da nerede ortaya çıkacağınızı kendinize bile itiraf edemezsiniz, dedi.

Kaçamamıştı.

Biz de bunun üstüne kalkıp bir filme gittik. Müzikler hari-kaydı. Aklımızda Furuğ, koltuklara dağılıp gittik.

Her şey boğuyordu beni, dedi Furuğ.

Her şeyi sevmeye çalışıyordum, dedi.

Olmadı, dedi.

Hayatım ipsiz sapsız, dedi.

Hayatımın hiçbir kurgusu yok, dedi.

Benden hep açıklama yapmamı istediler, bense hiçbir şey söylemedim, dedi.

Beni bu gece bulmanıza hiç şaşmadım, dedi.

Filmdeki öyküde, dağınık kurguda, bir adam dedesinin ona anlattığı öyküyü bir kez daha seyircilere anlatıyordu.

“Dedemden yıllar sonra bu kez yine anlatmasını istedim. Ha, İstanbul mu, dedi. İstanbul çiçekler şehridir. Çok uzun zaman önceydi. Merkeze on beş kilometre uzakta bir yerde kalı-yorduk; yediğimiz yemeklerin hepsi kurtlanmıştı. Tabii ki yiye-medik. Sonra bir dönerci gördük, ne kadar lezzetliydi. Yedik, yedik, yedik. İstanbul mu; İstanbul çiçekler şehridir.”

Furuğ, yıllar önce okuduğum bir şiirde kaybolup gitmişti. Gecenin bir vaktiydi. Çok uzun zaman önceydi. Aslında hem ben hem de Farah’a işlemişti varlığı – en azından hayattaki yiti-rişlerimizde ortak bir paydaya sahiptik.

Yaşadığım aşklarda en büyük yenilgiyi kendi kendime yaşa-dım. Şeyleştirdiklerimiz ve hep dışarıda kalışımız, dedi Farah.

Humeyni’yi sevmeyişimiz, Yaser Arafat’ın gülerken çekilmiş bir fotoğrafı vardı beyaz koca perdede ve seksen darbesi denin-ce akla gelen o iç sıkıcı haki rengi.

İkilemelerimiz, denizi sevişimiz, küfürlerimiz, çekip gidişleri-miz.

Bu gece birbirimizi bulmamıza hiç şaşmamalı, dedim.

Elia Süleyman'ın filmi bir yersizlik yurtsuzluğu anlatıyordu. Sözde olan bir coğrafya parçası bile sizin değilse kâbuslarınızın katmerli boyutu kimliksizliğinize apayrı anlamlar-anlamsızlıklar yükler. Defalarca bunun etrafında dolaşmıştı Süleyman. Aynı sözler, aynı hayaller, hep yeniymiş gibi görünen, aslında hep bir öncekinin aynı olan yenilmeler; belki de mutlak yenilgiye tek direniş cevabı olabilecek, tekrarlanıp duran anahtar sözcükler.

“Dedemden yıllar sonra bu kez yine anlatmasını istedim. Bu sefer biraz kadınlardan, gece hayatından bahsedecek diye umuyordum. O yüzden biraz heyecanlıydım. Ha, İstanbul mu dedi. İstanbul çiçekler şehridir. Çok uzun zaman önceydi. Merkeze on beş kilometre uzakta bir yerde kalıyorduk; yediğimiz yemeklerin hepsi kurtlanmıştı. Tabii ki yiyemedik. Sonra bir dönerci gördük, ne kadar lezzetliydi bize verdikleri. Bir yerlerden gelen safran kokusunu hissettik.”

Peki ya biz, bizim kimliksizliğimize ne demeliydi?

Farah Tahran'ı, ben İstanbul'u özlemiştik. Özlediğimiz hayallerimizin kentiydi ve hiç canlı değildi; onu canlı kılan her ne varsa bohçamızdan çıkarmış, utana sıkıla koklamış ve özenle eski yerlerine yerleştirmiştik – başka uçsuz bir ana değin.

Sonrasında filmden çıktık ve hafta sonu – ölü Columbus sokaklarında ayak izlerimizi takip edip içmeye gittik.

**Filistinli Hannah El-Yusuf
Lübnan'dan Bildiriyor**

Keyfe keder bir hikâyeydi. Yaşlı bir komşumuz vardı. İntifadadan sonraydı. Büyüye inanıyor musun, diye soruyorsun ya, ben o kadını gördükten sonra büyüye ve onunla gelen her şeye inanmaya başladım. Savaşın ve ölümün insanları en olmaz sağaltıcılara yönelttiğine inanıyorum. Düş ve rüya bunlardan birkaçı ve bence en önemlileri. Bana benim düşümü soracak olursan, üç erkek çocuğumu yeni kimlikleri ama genlerindeki Filistinlilikleriyle hayat içinde tutmaktır, derim. İkizler için hiçbir sorun yok, gelgelelim küçük Âdem için durum farklı. Otistik bebeğim, onun gözünde ve zihninde hep PRENSES olan ben.

Ben senin annenim.

Hiçbir zaman işe yaramadı. O beni bunca zamandır bir pren-

ses olarak gördü, prenses olarak adlandırdı, ilişkimize bunun etrafında odaklanan bir boyut kattı.

Bana gelince, ben annemi hiçbir zaman prenses olarak görmedim. O tanımın çok azaldığı dönemlerde, artık kent proletaryasının ortaya çıktığı, hayatımızda suyun bu denli önemli olduğunu bir kez daha anladığımız dönemde benim kafamdaki Jeanne D'arc'ı oynadı. Çok ama çok güçlüydü. Ben 1967 yılında doğmuşum, yani İsrail'in Batı Şeria'yı işgal ettiği yıl, Batı Şeria'yı ekonomik olarak artık yok ettiği yıl. Enflasyonun deli gibi yükseldiği o dönemde fabrikada çalışmaya başlamıştı, bana altı aylık hamileydi ve babam işten çıkarılmıştı. Hayatındaki en büyük dileği, kızlarının, özellikle kızlarının okuması, üniversite bitirmesiydi. '70'lerde Filistinli kadınlara tanınan üniversite hakkı hepimiz için yeni bir umudun başlangıcıydı. Bu, politik anlamda kendi kimliğimizi -kadın olarak üstelik- bulmak ve bunun uğrunda savaşmak anlamına geliyordu. Vatansızdık ama kimiksiz değildik artık. Akrabalarımızın sürekli bizi çağırması sonucunda Lübnan'a göçtük. Eğitimimi orada tamamladım. Batı Şeria'da kalsaydım ne olurdu tahmin etmesi zor değil. Bugün bir ölü olma ihtimalim çok yüksekti, bundan eminim.

Oysa bugün üç çocuğum ve bir Amerikan pasaportum var. Düşlerime gelince: Yalnızım.

İncir ağaçları

İncir ağaçlarını elbette anımsıyorsun. Belki uzak bir çocukluğun geç inen yaz akşamlarıyla daha anlamlı olabilecek ipuçlarıyla sunulabilir o günler. Belki böylesi daha anlamlıdır. Uzun akşamüstlerinden haberdar olmamayı bile bile istediğimiz o sıcak anıların bir yerlerinde hep incir ağaçlarının olmasına şaşmamalı. Bu koca yapraklı ağaçlarda hiçbir yerde olmadığımız kadar mutlu ve hür saatlere, saatler boyu yaşanan yaz mevsimlerine nasıl da inanmıştık. Akşamın son demlerinde annelerimizin so-

kaklara dökölüp öfkeye karışan sesleriyle sanki bir daha hiç görmeyecekmişiz duygusuyla sarıldığıımız incir gövdelerinde, tunduğumuz o kaygan dallarda adlarımızın kodlanışına, dalların aksiseda yapması; bizim bundan duyduğumuz o hüzünlü haz... Bir günün özetı beyaz pantolonlarımızdaki mor incir lekeleri ve akşam; bacaklarımıza yediğımız şaplaklar, kıvgın seslerden ibaretmiş gibi gözükse de, o özetin içinde yatan günü yaşama, günden haz alma pratiğı uzun soluklu bir başlangıç olabilir miydi?

Hayır.

Gün boyunca daldan dala konarken en yüksekteki mor toparlar. Kim yakalayacak, kim geride kalacak... Bu denklemi severdik. Bu yanışı severdik.

Yarını da: Yarın mutlaka en tepeye ben çıkıp en güzel inciri ben kapacağım.

Yorgun argın yataklara gidildiğinde bütün bir günü yeniden yaşadık. Kafamızda gelecek düşleri. Yani ertesi sabah.

Sabah: Kahvaltılar edilmiş, hedef seçilmiş olacak. Güneş üç kollu yaprakların içinden tüm kıvgınlığıyla tenimizi yakacak ve dallar boyun eğmez, geçit vermez, incecik bedenleriyle karşımızda duracaklar.

Gerçek: Orta halli ailelerin çocuklarıydık. Ailelerimizin bize sunduğı üç öğündü, çabalarıysa eve zamanında dönmemiz. İyi huylu çocuklar olarak yaşamlarımızı kurgulayacak insanlar olmamıza kurulmuş bir söylemdi, İYİ ÇOCUK OL... İYİ KIZ OL. Bu çabaların sığılığını çocukluğun o berraklığında anlayacak zamanımız olmadı. (Zamanımız olduğundaysa ne olduğunu asla anlatmayacağım. Fazla uzun ve can sıkıcı olabilir tüm bunları anlatmak. Oysa incir ağaçları sonu olmayan bir başlangıçtı; sonu olmayan başlangıçları sevmeyenini daha tanımadım. Yani bizim çocukluğumuzda.)

Çabaları bilinçsizce, kendimizce şekillendirip, yaşamın bize sunulan ciddiyetiyle dalga geçtiğimiz tek yerdi incir dalları; on-

larsa mevsimlerimizin ufacak bir kesitiydi ve bu güce karşı koymak için çok dar bir zamandı – yalnızlıklarımızın mevsimine kanat açmış sahte bir geleceğin içinde çok dar bir zaman.

Bir incir ağacı nasıl başlardı, nasıl serpilip gün ışığına çıkar-
dı? Bunun için taze bir toprak, endamı kendinde saklı, kırık bir
yaşam var olmalıydı. Ağaçların kendiliğinden çıktığını sanırdık,
oysa verdiği meyveler gizli, mahir bir el kaynaklıydı. Göğe doğ-
ru uzanırdı dallar ve gök sonsuzdu; sonsuzun içinde bin bir ma-
sal saklı incirler vardı. Bir keşiş gibi kutsal hareketlerle açardık
meyveyi; önce beyaz-süt, sonra küçük çekirdeklerle bezeli ma-
sum kırmızıyı görmek için.

Bir, beş, on, hepsinde aynı lezzet ve bilinmeyen o efendi
(korkusu).

Kim, kim, kim?

O efendi beyazdı, o efendiye duyulan korku da. O efendi ka-
nun koyucu, yeryüzü yapıcı, felaketler kırıncı ve sorgulanamaya-
cak olandı. Alın yazısı, kader ve değiştirilemeyecek. Evde, okul-
da, yolda, iş kazasında ve rampada bunu öğrendik.

Öğrendik – istemesek de.

Büyüdük sonra.

O tarladaki incir ağaçlarını kestiler.

“İyi hatıralarımı duymak istiyor musun?”

“Kuşkusuz. Ancak ondan önce, sana bir kadın olarak dene-
yimlerini sormak istiyorum. Savaşla ilgili iç karartıcı duyguların,
kâbusların olmalı. Eğitimini Lübnan’da tamamladın. İngiliz Di-
li ve Edebiyatı mezunusun. Bir kız öğrenci olarak Batı kültürü-
nü almak nasıl bir duyguydu? Bu hayata bakışını nasıl etkiledi?”

“Sana tuhaf gelebilir, ancak eğitim benim için bir ‘seçenek’
değildi. Annem ve babam beni okula gitmem için zorladılar.
Cahildiler ve ailemdeki tüm bireylere bunu dayattılar. Altı erkek
ve dört kız kardeşim, tümümüze. Hepimiz okula gittik ve dip-

lomalarımızı aldık. Bu dayatma neden diye soracak olursan yanıtı çok basit; çünkü bir toprağımız yoktu. Bu bir tür donanım, adına güven denen bir donanım sağlayacaktı bizlere. Bugün erkek kardeşlerimin dördü Katar'da, ikisi Teksas'ta. Kız kardeşlerimden bir tanesi Lübnan'da kaldı. O da kocası Lübnanlı olduğu için. Seher. Tarih hocası.”

Seher’le vedalaşmak

La Condamine denilen o adamı tarih henüz yazmamış. Ama Güney Amerika’ya gidişi ve İngiltere ile Fransa’nın Güller Savaşı’ndan sonra tarihteki en büyük sidik savaşı olan dünyanın yusuvarlak bir küre değil de kutuplara doğru daraldığı fikrine yenileceğini biliyoruz. Gene biliyoruz ki hayattaki her yeniliş aslında bir zaferin çağrısıdır. La Condamine’in zaferi -dünyayı tam bir küre olarak tanımlasa da- güneyi farklı bir kolonileştirme ile Fransa’nın yanına çekmek oluyor. Büyük teori çürüse de yaşasın halkların yeni sömürgeleştirilmesi teorisi demekten başka çare kalıyor mu geriye?

Ne dersin Hannah, ne dersin?

Her şeye yeniden başlayacağım, dedi kendi kendine. Bu yeniliği sağlamak için zeytin mi, kestane mi, hurma desem hiç değil, ne olduğu belli olmayan bir meyvenin sembolünü oluşturduğu bu yere düştü yolu.

Gerçi herkes bu hayatın peşindeydi, en azından bunun burada da böyle olduğunu anladı. Zamanı dokuz saat peşinden kovalayarak, burada da... Gerçi dokuz saat önce, dokuz saat sonra pek bir şey değişmiyordu.

John Donne aşk şiirlerinin en ateşlisini yazarken, bu cyalette kimse yaşamıyordu henüz ve kendi şehri-ülkesi tarihin içine gömülürken ve *Binbir Gece Masalları* çoktan alıp başını gitmişken;

birbiriyle sevişecek tek bir Allah'ın kulu bile yoktu burada, ıssız mı ıssız bir orman, gece karası, bir de şu tuhaf meyveler vardı sert kabuklu.

E, peki şimdi ne yapacak?

Şimdi, taş taş üstüne binalar, marketler, suni göller, devşirme uygarlık yöntemleri; ondaki tercih edilmiş bir yalnızlıkla yeni bir hayata başlayacak...

Tarık beni Columbus Havaalanı'nda karşıladı üvey oğlum ve kızımınla birlikte. Kına gecemde Seher'le yaptığımız tartışmayı, mutluluğuma düşürdüğü gölgeyi de sevmeye çalışıyorum. Yaklaşık on beş saatlik bir uçuştan sonra vardığım Atlanta Havaalanı'nda kına gecemde giydiğim gelinliği bavulundan çıkarıyor ve giyiyorum.

Kaçabildiğin yere kadar kaç, ancak gittiğin yer değişik bir yer olmayacaktır buradan, diyor Seher.

Ben kaçışıma hiç değilse ad koyuyorum, diyorum.

O da neymiş, diye soruyor kahverengi süzgül gözleriyle.

Ben göç ediyorum Seher, diyorum, ben göç ediyorum.

Atlanta Havaalanı'nda beyazlarımın içinde, ardımda bitmiş bir tarihle "yok" sayılan bir geçmiş, Seher'e göre direnç göstermediğim Filistinliliğimi Atlanta semalarından, öylece, rüzgâr gibi geçiriyorum ve Columbus'a gidiyorum. Yeni evim. Orada büyük teorileri sorgulamayacağım. Orada, Üçüncü Dünyalı oluşumu da. Orada, kadın ve Filistinli oluşumu da. FKÖ'yü sevişim ve vatan diyebileceğim bir yeri bir gün özleyeceğime duyduğum inanç. Buna sarılarak yaşayabildiğim yere kadar yaşayacağım Seher. Orada.

Beyaz adam bizi sev.

Nijerli bir öğretmen. Bir dil profesörü.

Sağ elinde porselen bir bilezik.

Nijer'i biliyor musunuz?

A, evet. Nijer'i Portekizli Joao de Barros'tan duyduğumuz kadarıyla kısmen. Daha fazlasını değil ama.

“Tanrı'nın gazabıydı bu. Yelken açıp ilerlediğimiz kıyı, bu gizli, çarpıcı bahçenin içine doğru yol aldıkça zehirli sonumuza yaklaşıyor, yutuluyorduk sanki.”

Nijer'i ancak Joao de Barros'tan biliyorum. Alçakgönüllü bir dil profesörünün gözündense ancak bu kadar. Onun anlattığı Nijer de kendi Nijer'inden farklı aslında.

Üst tabaka bir ailenin şanslı çocuklarından biriydi. Sekiz yaşına geldiğinde babası elinden tutup misyoner okuluna götürdü onu. Uzun koridorlardan geçti, oyma bir kapının önüne geldiğinde, hadi, dedi babası ona. Küçük elleriyle kapıyı vurdu. Kalbi küt küt attı. Tokmağı babası çevirdi, kapı açıldı. Kocaman bir masa, ama öncesinde yere serilmiş upuzun bir cennet bahçesi vardı. Mungo Parkı, diye içinden geçirdi oğlan. Atın üstünde bir adam, ilerdeki dağlarda doğan güneşi gösteriyordu eliyle. Mızrağını elinde tutan yerli güney, diyordu kendi dilinde ve diğerleri onu izliyordu. Mungo Parkı'nın ötesinde, masanın üstünde gözlükleri burnunun üstüne düşmüş bir adam gördü. Kendi gibi siyah, kendi gibi Mungo Parkı'nın farkında. Ama nedense korktu o adamdan.

Odanın içine bir türlü tam olarak giremedi.

Hannah hiç neden yokken, kendisince hiç neden yokken ortada, Ohio State Üniversitesi'nin “Bir Dil-Bir Kültür” seminer dizisinde bu yaşlı profesörün anlattıkları karşısında gözyaşlarını tutamadı. Ara olduğunda o sene kendisiyle birlikte okutmanlık yapacak diğerlerine katılmadı. Onlar kahvelerini içerken, gizli bir klimanın yanına çöküp düşünmeye başladı:

O gecelerden biri. Gene kavga etmişler Hannah'yla Seher.

İçleri sıkışmış ama daha çok Seher, en çok Seher kendiyile kavgalı. Bu kavga az buz kavga değil. Bu o anla ve o ana kadar getirilmiş tüm diğer anlarla dik mi dik bir sözleşme olacak. Ya kendiyile, Hannah'yla ve tüm geçmişiyle barışacak ya da her şeyi silip yeniden başlayacak.

Başlamak. Hadi başla Seher. Taa çocukluğumuzdan başla. İlkbahar yeni gelmiş, koyu yeşil bir gün yavaş yavaş çimen rengine dönüyor. Sen Hannah'ya karşı hafif bir burukluk yaşamışsın. Oysa o seni deliler gibi kısıyor, çok akıllısın; deliler gibi de seviyor, çok cesur ve koruyucusun. Üstünde o tuhaf geometrik desenleri olan pijaması, bahçedeki salıncağa atlıyor. Seher geride kırk kalıyor. *Neden beni de almadı salıncağa?* Oysa salıncak küçücük. Dar. Hannah, ah Hannah, inatla kolan vurmaya başlıyor. Oh, uçuyor. Hannah bir ilkbahar meleştiği gibi, imrenilen, özenilen, taptaze bir kırlangıca dönüşüyor.

O zamanlar üçüncü sınıfa gidiyor Seher ve vücudumuzun parçalarını öğreniyor. Kollarımız, beden ve de bacaklarımız. Vücut böyle işte, üç temel parçadan oluşuyor.

Hannah'nın kolları, beden ve bacaklarından ayrılıyor. Salıncığın kolları oluyor kolları, bedeni gözden yitiliyor, bacakları seçilmiyor. Deliler gibi bağıyor. Uçuyorum, uçuyorum, uçuyorum.

Yalan bunlar Hannah. Bize inandırılanlar, inanmamızı istedikleri; her şey yalan. Belki bir tek doğru olan kollarımız; onlar da uçmak için yetmiyor.

Yetmeyecek. Geleceğin bize kanıtlayacağı tek şey bu olacak: Kollarla uçamazsınız.

Hannah'nın geometri desenli pijaması o ilkbahar sabahında gökyüzüne geniş hacimli, belki de üçboyutlu prizmalar çiziyor. Her birinin içinden güneş, her birine yeni bir konukmuş gibi ilişiyor, rengârenk, kıpraşıyor. Hannah'nın güzel saçları üstüne yalan bir gün konuyor. Seher bunu görüyor. Görüyor görmesine de kızgın. Çekilmez bir hırsla toprağı deşiyor ayaklarının altındaki. Acaba kötü bir dua mı ediyor böyle?

Hayır. Seher, başlıkları kötü de olsa, kimseye kötü dileklerde bulunmaz. Bulunamaz. Belki ilerde çekeceği hep bu yüzendir. Bir türlü kötü olamayışdır, iyiliği kendine yakıştıramaması; iyiliğin saf ve budalalara özgü, gereksiz bir perhiz olduğunu düşünmesidir. Seher hep iyi kalacak. Saf ve budala da olamayacak üstelik.

O gün Hannah kocaman bir taş gibi salıncaktan yere doğru uçuştı. Seher tam bu anda onu hayatı boyunca çok seveceğini anlıyor. İki-üç saniye, on-yirmi-otuz yıl oluyor; diyelim ki büyüyor ama gönlü hep küçük, toprağı deşip duran o ilkbahar günü gibi kalıyor.

Hannah küt diye düştü toprağı. Prizmalar dağıldı, güneş ödle, hemen tırsıp gökyüzüne çıktı. Saçları yüzüne vurmuş, alnında terler, bayılıp gitmiş, deli bir rüya görüyor. Rüyasında büyümüş, gökkuşağının altından geçmiş, kocaman bir kadın olmuş. Bir tuhaf saatte kapısı çalınmış, kapısında Seher ve elinde rengârenk taze kasımpatıları ve bir ebemkuşağı masalı.

“Kahve?” diye sordu Carmen.

“Hayır, sağ ol,” dedi Hannah.

İşte o zaman güzel gamzeli Carmen, karşısındakinin gözyaşlarını gördü, gözlerini onunkilerden kaçırıp, güneşin yedi rengeindeki elbisesinin yaka fistolarına baktı o hüzünlü prensesin.

Akademisyen

CLAUDIA VE TANGO

Tango benim hayatım, demişti.

Soğuk bir gün. İç Anadolu'nun soğuşunu pek bilmem ama hislerim bunun, o kuru soğuşun bin katı olduğunu söylüyor. Soluk alıyorum, geriye verdiğim hava kristalleşiyor kendiliğinden, yaşıyor.

İlk derste geniş çeneli, basbariton sesli hocamız bize, birbirinize sorular sorun, diyor. Hayatta önemsedığınız üç şey.

Çalışma

Başarı

Zevk-ü sefa

Ya da

Moda

Beslenme

Araba

Ya da

Yükselme hırısı

Para ve gene para

Beklentileri arasında o:

Kızlarım, dostluk ve tango, diyor.

Claudia'nın en çok sevdiği tangolardan biriydi "Madres de Plaza de Mayo".

Caseras Cezaevi'ne gittim, şu eski cezaevi, La Plata'daki.

Mangalara da gidip baktım.

Birinci mangaya gittiğimde Yüzbaşı

Minicucci'yle konuşmaya gönderdiler beni – La Tabla'daki.

Ve La Tabla'daki Yüzbaşı Minicucci benimle konuşmayı reddetti

La Plata'dan Zarate'ye giden yolda gecenin başlamasına epey varken gözüm sana takıldı...

La Plata'daki büyük gardaydık ve birazdan yolculuğumuz başlayacaktı. Çekinerek yanına geldim, gözlerimi gözlerinden kaçırarak şöyle dedim:

Affedersiniz, Zarate otobüsleri hangi perondan kalkıyor, biliyor musunuz?

Yüzünde otobüs farlarının ve arka fondaki yüksek voltlu ampullerin gölgeleri, bana hafifçe tebessüm edip şöyle dedin:

Tam olarak bilmiyorum. Ancak hislerim beni pek yanıltmaz. Orada, kuzeydeler sanırım.

Birlikte yürüdük ve Esperanza şirketinin bulunduğu yere

geldik. Gerçekten kuzeydeydi. Otobüste birlikte oturabilirdik sanki. Ancak ilk önce hayattaki kimliklerimize ilişkin o basit ve sıradan sorular geldi.

Ne yapıyorsunuz?

Bu soruyu ben sormuştum. Hayatımın bütün yenilgilerinin bunun gibi sorularla dopdolu olduğunu bildiğim halde, belki de ancak ve ancak bu biçimde üstesinden gelebileceğim dertler olduklarından bunlar.

Aaa, ben bir akademisyenim, dedi.

Yanlış anlaşılmasın. Bunu o kadar büyük bir içtenlik ve masumiyetle söylemişti ki neyin akademisyeni olduğunu sormak aklımdan bile geçmedi. Hem ne önemi vardı ki...

Esperanza şirketinin otobüsü ha kalktı ha kalkacaktı. Bizim gibi üç-beş yolcu vardı otobüse binmemiş olan. Peronun içinde “Balada Para un Loco” çalıyordu bangır bangır. Bangır bangır dememe bakmayın, gürültüsü beni sarhoş eden bir müzikti. Tango burada da bulmuştu beni. Tangoyu böyle yaşamaya bayılırım, o müziğin çantaların üzerinde, yolcuların yüzlerinde, dolayısıyla hayat yenilgilerinde, küçük zaferlerde (kardeşim sağdı ve annem umduğumuzdan çok daha dayanıklı çıkmıştı, babamsa öfkeli, sessiz ama umutlu), kanlı bir tarih üzerindeki küçük birikintilerimizin kıyılarında gezinişi. Sonra otobüslerin tavanında, garın ışıklarında, seyyar satıcıların arabalarının tahtalarındaki yolculuğu. Evet, yaşamda seçenekler olduğuna inanıyorum. Her zaman çok seçenekli bir yol. Belki bu yolları seçme şansımız var, ancak aktığımız son – işte bunu değiştirmek mümkün değil. Son değişmiyor. Tango benim kadere inanışımdır; tango yaparken kaderi buluşum, ona sarılışım, sevişim, çok ama çok sıkı bağlanışım, koklayışım, sonra, sonra bulduğum gibi elimden bırakışım, git deyişim ona, git ve başka birilerine dokun şimdi, ama kısa bir süre sonra gene gel, şimdi git ama ve koklayışım, içime çekişim kokusunu.

Tango.

Tam o dünyayla bu dünya arasında kendime bir yer bulmaya hazırlanıyordum ki, tam bunun yol üstündeki bir mucize, hani o an yaşanırken hiç de fazla bir heyecan duymadığınız, onun sadece bir mucize olduğunu varsaydığınız, oysa geçen dakika ve saat ve gün ve yıllarda gerçek bir mucize olduğunu kavradığınız cinsten bir mucize diye düşünüyordum ki bana o soruyu sordu:

Peki ya siz, siz ne yapıyorsunuz?

Seçeneğim pek fazla sayılmazdı. Aslında hiçbir seçeneğim yoktu. Hem o ana dönmek hem de mesleğim için.

Boş gezenin boş kalfasıyım, dedim kısa, kestirip atmak için değil, belki daha çok kırmaktan korktuğum hayal vazomun üzerinde çat diye bir yarık oluştuğu için.

Ya, dedi karşımdaki. Ben de sanmıştım ki...

Hayal vazom tuzla buz olmuştu.

Ötesi La Plata ile Zarate arasındaki gece yolculuğunu muavinin yanında, arada şoföre laf atarak, aklımda erkek kardeşimin cansız ve ölüme çok yakın bakışları, anneme onu bulduğumun müjdesiyle dönmek, yaşıyor, yaşıyor, hiç değilse yaşıyor ve ucuz uva şarabıyla geçirmek şeklinde özetlenebilir.

Onunla ikinci karşılaşmamız (elbette yıllar sonra olmadı).

Muavinden izin isteyip otobüsün tuvaletine gittiğim ve küçük yerde kafam hafif dumanlı olduğu için unuttuğum ama sonra feci bir biçimde klostrofobimin olduğunu hatırlayıp kendimi deli gibi dışarı attığım sırada gerçekleşti. Eminim gözlerim yuvalarından fırlamıştı ve saçım başım darmadağınktı. Pantolonumun fermuarının da açık olduğu kesin gibiydi. Şaşkın, uykulu ve tuhaftır üzerinde akademisyen bir tavırla bana yumuşak bir biçimde şöyle seslendi:

İyi misiniz?

Hem iyi hem kötü, dedim. Bana akademisyen değilseniz sizinle paylaşacak hiçbir şeyim olamaz dediginiz ana göre kesinlikle daha iyi ama az önce küçük yerde sıkıştığımı fark ettiğimi

an, bundan daha beter hiçbir şeyin olamayacağını düşününce, hayır. Hayır, dünyada hiçbir şey bu duygudan beter olamaz..

Sonra, dediğim gibi kafam dumanlı ve mutlu bir biçimde yetime doğru ilerledim.

Üzerinden bir sonbahar, kış ve yaz geçmişti. Bir miras kavgasını ayırmaya çalışışım, erkek kardeşimin yaşadığı acı deneyimler sonucundaki bilinç kaybı, bunların arasında babamızı yitirişimiz, bu hazan yaprakları arasındaki en büyük ve derin olanıydı. Hayatta her dem yeşil olan, yeşil kalmasını istediğim içim, iki ucundaki her iki pencerenin de sonuna kadar açık olduğu bir koridor gibiydi ve çok sert rüzgârlar esiyordu. Ne zaman çok yalnız olsam hep bu rüzgârın sesini duyar, ne zaman içim çok acısa o rüzgârla dalgalanır saçlarım. Gene öyleydi işte.

Öldüğünü öğrendiğim gün *Mevsimler*'i prova ediyorduk. Kendimce son profesyonel dansımdı o. Aslında sonra gene dans ettim ama hiçbirisi bu son kadar içimde ve ben değildi. Ardından gelenlerse hep yarım yamalak. O son dansta babama veda ettim ve yeni mesleğim ve kimliğime zoraki bir biçimde merhaba dedim.

Babam. Bugün ayaklarımın üzerinde bu kadar iyi duruşumu ona bağlıyorum. Bir tek para kazanarak dans etmeme karşı çıkmıştı. Hayatta benim üzerimden verdiği en yanlış karardı. Bir tek bu karar. O yüzden önce kimyager, sonra yüksek besin mühendisi olmamın ve sığır etindeki hormonlar üstüne doktoramın nedeni de babamdır. (Sığır eti üzerine olan akademisyenlik, buna hep tebessüm etmişimdir. Neyse konumuz bu değil şimdi.)

Tangomu bitirdiğimde uzun müddet gözlerimi açamadım. Yaşlar üzerime akıyordu. Partnerim yapma Claudia, diyordu. Ben hiçbir şey duymuyordum.

Salondan çıktım, yürümeye çalıştım. Ayaklarım beni galerisini çok sevdiğim o eski sinema salonuna getirdi. Girişinde kesta-

ne pişiriyorlardı, almadan edemedim. Gözlerimde hiç ama hiç akıtamadığım bir tortu. Bir geçmişten bir diğer geçmişe savruluyordu yüreğim. Kestanenin buğusunu ya da satıcısını, tadını ve verdiği keyfi düşünecek halde değildim. Karanlık bir dehlizin içinde yuvarlanıp duruyordum. Bu dehlizin fantezilerini kurmaktan çok -bunu oluşturabilecek soğukkanlılığım yoktu- kendimi derin bir sarhoşluğun içine bıraktım. Kendi sarhoşluğumu kendim bozmak istiyordum, yine de sonsuza dek sarhoş kalmak isteği vardı. Elimi hayatın içine dokundurmak ne kadar da zordu o anda. Hayat, tüm yitirdiklerimin dışında, babam olmadan dayanılmaz olacaktı. Dansların bütün anlamları sona ermişti. Sağanak halinde gelen bir yalnızlıktı ve üstesinden gelinmesi gerekmiyordu. Hayatın anları; ruhumuzun engin ufkuna karşın bizleri nasıl da tutsak yapıyor.

Eskiden porno filmlerin gösterildiği küçük bir sinemaydı burası. Bilet kesen kız her haliyle hayatından bezmişti. Neyse. Bileti aldım, merdivenlerden çıkmaya başladım. Fuayedeki baya kahve kokusu burnuma çarptı, sonra basamaklardaki bakışlarımı karşımda öyle durup bana bakmakta olana çevirdim. Asırlardır oradaydı ve beni seyrediyordu. Bense üzgün, şaşkın ve uzaktım. Meraklı, pişman ve ısrarcıydı.

“Gene siz,” dedi.

“Kim, ne?”

“Claudia Borjado değil mi?” diye sordu biraz çekingen.

“Ne oldu ki?” diye sordum.

“Bir şey değil. Yani, şimdi siz beni tanımadınız mı, hani karşılaşmıştık. La Plata’da, gardaydık. Nicedir kayıp olan erkek kardeşinizi bulmuştunuz o gün.”

Acıdan içim kavrulmuştu, yüzümse gergindi, ancak karşımdaki yüzü gene de hatırladım.

“Akademik çalışmalar nasıl gidiyor?”

Sonrasında ise gülemedim, içimi kavuran fırtınayla birlikte içi kestane dolu kesekâğıdını çöp kutusuna attım ve yürüdüm. Ar-

dımdan bir-iki kez Claudia diye seslendi, başımı çevirip ona baktığımda ise fuayenin bir köşesinden ona Pedro diye bağır-makta olan sarışın ve öfkeli bir kadın gördüm.

Kapıda bilet kesen adamın boğazında bir boru vardı. Oradan bana teşekkürler, dedi. İçerdeki iki küçük salondan loş aydınlı-ğın dışarı taşmakta olanını eliyle gösterdi. Bir yer bulup oturdum. Belli ki yan salonda tadilat vardı, su tesisatının direkt ola-rak salondan geçtiğini sanabilirdiniz. Her musluk açıldığında gürül gürül bir su sesi duyuluyordu. Önümde yaşlı bir çift otu-ruyordu. Tavanda ise mor bir ışık. Sonra ışıklar söndü ve film başladı.

Yaşlı bir erkekle bir kadının son mevsimlerinin aylara bölü-nüşüydü filmin konusu. Özellikle mi seçmiştim: Yüzümdeki kaslar gevşedi ve oturduğum küçük koltuğa gömüldükçe gö-müldüm.

ŞUBAT:

Turuncu bir ışığın yayıldığı küçük oda, televizyondan gelen düz beyaz ışıkla bir ton açılmış. Burası küçük bir bodrum katı. Yoldan geçenlerin çoğu kez umursamadan seyrettikleri bir ev içi. Burayı bu saatte diğer bodrum evlerden ayıran, sisli bir çer-çevenin sisli izleri. Erken akşam saatlerinde – kış, çoğunlukla pişmekte olan yemeklerin telaşını bulamazsınız burada. Boş ko-ridorların zamana karşı durduğu bir akşamda bu evin ayrı bir kokusu vardır. Bir divanın üzerine uzanıp gitmiş turuncu bir su-rat ve belki de düz, beyaz belki de cılız bir ışıkla umutsuz, umutsuzluğa kazılmış bir sabitlik. Koca bir çınar köküne beton dökülmüş, artık sessiz ve uykuyu beklemektedir.

On gün önce dizlerine dökülen bir felci, böylesi bir hastalı-ğın idare edebilecek mi? Oğlunu kaybedişinin yirminci gününde, çocukluk fotoğraflarını tek tek seyrederken gelen felç, önce sol kolda bir uyuşukluk, ardından sol bacak, sonra pelteleşen dil. Oğlum, oğlum, oğlum.

Yorgun.

NİSAN:

Büyük katlı battaniyeler kalkmış, o soluk yüz gene orada. Turuncu ışık, o turuncu ışık. Evin hanımı et almış. Bir de küçük saksılara minik petunyalardan dikmiş, pencere kenarına koymuş. Sevgilim, bak bahar geldi. Onu mutlaka bulacağız.

Sevgilisi sakince ayaklarını uzatmış, üzerinden bir umut dalgası yükselmiş, karşısında duran etleri pörsümüş kadına bakmış. Avukat olmayı ne kadar çok istemişti. Oysa küçük bir dükkâna takıldı kaldı hayatı. Geçmişlerinde bıraktıkları anılar, acılar. Hele de oğullarını kaybettikten sonra. Kızları ile hayata tutunmaya çalışışları. Çok ama çok eskilerde kalmış keyifler...

Portakal suyu, karışık salata ve biftek, sonra ufak bir bezik. Umut, umut bu.

Güzeldi.

TEMMUZ:

Haziranla gelen sıcaklar arttı. Dışarıda insanın soluğunu kesen bir nem var. Bugün misafirler geldi. Eski gençlik arkadaşları. Hep birlikte oturup kahve içtiler, kurabiye yediler. Yaşlı adam terledi, diğerleri ise kahveden sonra yürüyüşe çıktı. Hanımından ayrıldıktan sonra ortak eski gençlik arkadaşlarının dedi-kodularını duyar gibi oldu. Bu kadının işi ne kadar zor. Oğlan zaten gitti, kızlar da az hayırsız değilmiş. Bir tanesi dansa takmış, öbürü kocasıyla birlikte o küçük tuhafiye dükkânını sahiplenme derdinde. Bu kadın nasıl rahat edecek...

Kader.

BİR YIL SONRA, EKİM SONU:

Yerde tahtalar vardı sadece. Bir de birkaç fotoğraf. Ev mi boşalmış ne. Yoksa o telaffuzu zor kelime, sıcak yuvalarımıza yakıştıramadığımız hüznü ses son demiş de haberimiz olmadan o yaşlı adam uzaklara, çok uzaklara mı göçüp gitmiş.

Ölüm. Oysa oğlu sağdı – fotosentez yapabilen bir bitki kadar sağ.

KASIM:

Petunyalar soldu. O gün evin yaşlı kadını, pencerenin kenarında ışıkların kırıldığı bir akşamüstü, o geç ikinci vakti oturup ağladı. Gençliğini hatırladı, sonra gülümsedi. Başını dirseğine yasladı. Sonbahar ve artık gelmiş olan kışa evet dedi.

Yalnız.

Ara olduğunda yer gösterici adam metalik bir sesle, “On dakika ara,” diye bağırdı. Kahkahalarla gülmeye başladım. Güldüm. Güldüm. Salonun yan tarafında kıpkırmızı ışıklar yandı. Yaşlı çift mahcup mahcup kol kola girmişler, öylece koltuklarında oturuyorlardı.

Az ötemde oturan kadın tam anlamıyla bir namus abidesiydi. Hiç de gereği yokken sürekli bir cık cık halindeydi. Bir ara hasta mı diye de düşünmedim değil. Az ilerde, başında çivit mavisini bir şapkayla çirkince bir oğlanın etrafına salak salak baktığını gördüm. Bu filmde ne işi vardı onun, bir türlü anlayamadım. Yine musluk sesi. Gülme dozum artmış, kahkahalar arasında boğulmaya başlamıştım ki ilk yaş ufukta belirdi, önce hafif bir ivme, ardından paldır küldür boynuma yuvarlandı. Ve arkası da geldi tabii.

Bu yaş denizi içinde filmin ikinci yarısını seyretmek yerine kendimi geniş caddelere attım. Hayatımın en önemli teziydi bu besbelli. Acıya karşı göğüs gerebilme gücüydü bu tezin adı. Tangoya duyduğum profesyonel tutkumun son gecesi, hormonlar üzerine yapacağım doktoramın bana hayatta neler sağlayabileceğini bile düşünmeye başlamıştım.

Bunun üzerinden yaklaşık beş yıl geçtikten sonra Bay Akademisyen’le bir kez daha karşılaştık. Bu kez gerçekten akademik bir toplantıdaydık ve o seçkin konuşmacılardan biriydi. Gözlerimiz buluştuğunda bu kez gerçekten ve samimiyetle selam ver-

di bana. Bir ara yan yana geldik ve bana o akşam için birlikte dans edip edemeyeceğimizi sordu. Ben de kabul ettim. Çok müthiş bir dansçı değildi ama duyarlılığı ile ritmi yakalamakta zorluk çekmiyordu. En çok sevdiğim, en çok hüzünlendiğim tangoda bana benimle evlen, dedi. Evet, dedim ve dans etmeye devam ettim. Aynı on üç yıl sonra, onu yitirdiğimi öğrendiğim zamanki gibi. O tangonun sözleri şöyle, biraz mırıldanmaya çalıyım:

*Caseras Cezaevi'ne gittim, şu eski cezaevi, La Plata'daki.
Mangalara gidiş yalvardım.*

Tek tek

Sonra Yüzbaşı

*Minicucci'yle konuşmaya gönderdiler beni –
La Tabla'daki.*

*Ve La Tabla'daki Yüzbaşı Minicucci
benimle konuşmayı reddetti.*

La Plata'ya tekrar döndüm,

*Sonra La Plata'da ölü kokuları arasında sağ bir
kardeş buldum.*

Bana git ve hayatını yaşa, dedi.

*Adını unutmuştu ama annemi ve babamı benim için
öp, dedi.*

“Peki ya şimdi, kadere inanıyor musun Claudia?”

“Evet. Fakat işin aslını soracak olursan yaşılanıyorum da galiba. Yolları seçebilme şansımız var, ancak o aktığımız son...”

Zayıf Anlar, Kaçışlar, Hatırlayışlar

*1. Ve Tanrı: Şu Amerikalı
Konsolosluk Yetkilisi'ni yarattı.*

Deli gibi yağmur yağıyor. Ve Tanrı konsoloslukları yarattı. Konsoloslukların içine kıl kıl konsolosluk memurları koydu ilk gün.

Yağmur tam yedi gün yağdı.

Ve Tanrı konsoloslukların önüne mensubu oldukları ülkelere bayraklarını çekti.

Kıl memurlarına gelişmiş ülkelerin burunlarındaki kıllarını aldırılmalarını sıkı sıkı tembihledi. Aksi halde siz yoksunuz, dedi.

Jim Watson'un nasıl bir tesadüfle vuku bulduğu konumuz dışı, ancak Jim Watson'un, belki de taa Pürütenlere dayanan soy-lu İngiliz-safkan orta sınıf Amerikalı küstahlığını ve içinde bu-lunduğu küçük gişe-mabedine tapışını anlayabilirim.

Orta sınıf bir aileden gelme, Üçüncü Dünyalı ve kadın ko-numuma gelince.

(Bu kadar da hassas olmamalıyım canım!)

Watson'un önündeki dil sürçmelerim artıyor, İngilizcem uçurumlardan yuvarlanıyor.

It go

They produces

Eyvah! *Consider* fiili, arkasına "as" alıyor.

Jim Watson'un delici mavi gözleri, kendinden emin ve Ja-mes Bond kaşları, ok gibi karşısındaki amansız-apansız ağustos yağmurunu çekmiş kadının saçlarında geziniyor. Bu kadın ABD'ye gitmek için kendisinden tam bir yıllık vize istiyor!

Size inanmıyorum, diyecek ve bütün belgelerinizi gözünü-zün önünde lime lime edecek.

Jim Watson. Sen, der, tapınağından başını uzatarak, konu-muz gereği Amerika'ya gidici ve dönmeyici bir görünüm sergi-liyorsun; sesi tüm otoriter devletlerin irkiltici, uyarıcı, rahatsız edici, buyruk verici tınısında.

Şimdi elbette bu duygu anlatılmalı. Bir de işin içine geçmiş bir edebiyat tadı kotarılarak:

Yitikliğin baharı, umudun kışı,
diyerek.

*2. Ve Tanrı: Barbi Bebekleri de
(biz geçkin kızlar oyalanalım diye)*

Saçları yellim yellim. Motosiklete biner, tenis oynar, partiye gider; o bir prenestir, beli incecik, saçları Rapunzel. Nasıl de-meli: Çağdaş bir kadın kahraman. Tüm kız bebek-çocukların bi-

ricik idolü oluşuna şaşmamalı. Uzun topuklu ayakkabıları, incecik bacakları, sivri, küçük göğüsleri ve o buğulu gülüşü, o buğday teniyle. Barbi Bebek, tamamı bir obje.

Yalnız neyin objesi olduğu konusunda emin değilim. Ah o kibar, asaletli duruştaki sportmenlik. Hem futbol oynar, hem *Playboy*'a poz verir, hem de evde müthiş güzel yemekler pişirir. Partilere gider, tam bir salon kadınıdır, en iyi yüzücü ve şarkıcı, patenci ve kayakçı, yazda, kışta, derede, bayırda odur o kırlara dağlara adı yazılan.

Gecenin bir vakti karşımdaki çınar ağacının salınımlarını duya duya vatan haberlerine bağlandığım sırada karşıma çıkan genç Lolita'nın en büyük idolünün Barbi Bebek olduğunu duyduğum sırada.

Bu çok sıkıcı işte. Yani gene burnu bir karış havada; insanlara o ya da bu şekilde oturduğum yerden ahkâm kesiyorum, diye aklımdan geçirirken sarı lülelerim elime dolandı. Kalın baldırlarım birer sütun olmuştu, bedenimde müthiş bir gerilmişlik hissettim – bir lastiğin gerilmesi gibi olan cinsten. Yüzüme mesut bir gülümseme yayıldı. Bakımlı ellerimle yüzüme dokunduğumda kemerli burnumun yerinde yeller esiyor, sivilcelerimin yerine kadife gibi bir cilt üzerinde kayıyordu parmaklarım.

Benimle birlikte etrafımdaki mekânsal ve eşyasal özellikler de değişmeye başladı. Zifri çayımın yerini koca bir portakal suyu almış, koyu renklerin hâkim olduğu odanın eşyaları yavruağzı, kavuniçi renkleri ağırlıklı olmak üzere yumuşak, romantik bir fon oluşturmuştu sağa sola yayılmış mobilyalara.

Derken kapı çalındı. Gelen elbette bembeyaz dişleriyle gülüp duran Michael'dı. Ancak son yaptırdığı estetikten sonra Ricky Martin'e benzemişti.

"Hadi bebek, araba dışarda," dedi.

"Barbi," dedim. "Barbi. Bin defa söyledim Michael. Benim adım Barbi."

“Ama sen benim bebeğimsin,” dedi. Michael ve incecik belimden tuttuğu gibi bana bir Comparsita figürü attırdı. Başım yere değdi, saçlarım yerleri süpürdü.

“Şimdi anlaştık mı?” dedi Michael, beni tekrar havaya kaldırdığında. “Arabam ve ben hizmetindeyiz bebek!”

Bu arada üzerindeki “Z”li tişörtü gördüm.

“Bu ne Allahaşkına,” dedim.

“Bu mu? Bu Zorro’nun Z’si,” dedi.

“Bir Zorroluğun eksikti, o da tamamlandı Michael,” dedim.

“Aman bebek, tıraşı bırak da gidelim,” dedi.

“Bu gece ne yapıyoruz Michael,” diye sordum üstümü başımı düzeltirken.

“Seni Türkiye semalarına götüreceğim.”

“Ayy, sahiden mi,” dedim, “N’olur Kumkapı’ya gidip balık ekmek yiyelim.”

“Emret be sultanım,” dedi.

Sonra arabasını o müthiş ıslığıyla evin önüne çağırdı,

3. Ve Tanrı: Ben bu işte yokum artık,

dedi ve Odd Lots’u yarattı.

(Odd Lots ya da Tuhaf Tuhafiyeci)

Her akşam Üçüncü Dünyalı bir kadının günlük Amerikalılığından biraz sıyrılmak için gittiği, biraz Amerikalı, fakat daha çok tali yollara benzeyen bir dükkân var burada. Aramadığınız her şeyi bulabileceğiniz bir yer; biraz buradaki günlük varoluş-savruluşunuza benziyor. Tuhaf Tuhafiyeci bu yüzden sevilen, aynaya baktığınızda gördüğünüz size benzemeyen, sanki gerçek kimliğinizi kıydan köşeden ele veren bir yer oluyor; ya da o devasa kültürün size baktığı zaman sizliğinizi küçümseyen, küçümserken bundan ürken, ürktükçe de sizi yok farz eden üslubunu taşımadığı için “sizce” güzel ve önemli kalıyor.

Odd Lots'dan alınan en belirgin eşyalar:

Duş perdesi

Tekleri birbirinden farklı bir çift bot

Terapi kaseti

Cadılar Bayramı çıkartması (Bir kabağın içinden sevimli bir
kara kedi gülüyor)

Riviera tipi zeytinyağı

Bir şişe Bloody Mary

Kırmızı yün çileler

Bir tutamak

Kurutulmuş ıhlamur çiçeği dalı

Bir kutu kopça...

biçiminde devam ediyordu. Ne muazzam bir saçmalık değil mi?
Oysa tüm bu listede yer alanların birbirleriyle olan ilişkilerinden
çıkan anlamın konsolosluk, Barbi bebekler ve Tanrı'yla kurulan
ilişkilerin ortaya koyduklarının yanında solda sıfır kaldığı gün gi-
bi aşikârdı.

Günler

Çarşamba

Bugün bana bamyı getirdi Derya. Bir de üstüne, oturdu, makarna yaptı, hızını alamadı, Kroger Süpermarket'ten gitti bir de muz aldı.

Ben bugün çok hastayım. Bunların hiçbirini yiyemeyecek olsam da, bu ikindinin kendi dilinde yaşanması ve küçükken bana sunulan şefkati hatırlatması yüzüme kan yürümesi ve iyileşmem anlamına gelebilirdi.

Derya iki saat kaldı bende. Şükriye Tutkun dinledik, mide bulantılarımdan çay demleyemedik, kampüsün içinde biraz yürütmeye çalıştı beni, yürüyemedim. Tıs tıs yağmur yağıyor, çamların ince yapraklarından tık tık düşüyor sonra.

Derya, gitme. Beni bir başıma bırakma. Oysa saat çoktan dört olmuş. Dört çeyrek otobüsü gelir birazdan.

Gene de biraz daha anlat bana. Beyazıt'ı anlat. Yücel'le nasıl tanıştığınızı, medrese günlerinizi. Üzerinize sinen nargile kokusunu.

Sokakları özlüyorum, demiştin. Sokakta insanların birbirlerine omuz vurarak yürümesi. Yok yok, o kadar da değil, diyorsun. Gene de yaşayan şehirleri, küçük, izbe sokaklarında kendi sesini ve canlılığını aradığın, böylece onu da diriltmeye çabaladığın ölü şehirleri değil de sana gelen, kolları seni kavrayan, hayatı seninle paylaşan, tuhaftır, coşkularında seninkilere ihtiyaç duymayan ama seni de içine alan şehirleri özleyişin.

Oturduğumuz odaya akşam çöküyor, ışıkça olmasa da beynimizce akşamın geldiğini biliyoruz – buradaki akşamların tanımını bu. Önce düşünerek gelen akşamlar, önce hüznlerimize, sonra kâbuslarımıza iniyor. O kâbuslarsa düşmanlarla dolu. Hınzır yüzler, hınzır bedenlerle... O kâbuslarda hep ama hep onların hançerleriyle ölmeye mecburuz. Ölüyoruz, bu aşıkâr, ancak yaşamak hep galip geliyor.

Ben kalkayım, diyor.

Belli ki onun da, benim de gönüllerimiz İstanbul'un kalabalık bir akşamına balıklama atlamak istiyor.

Sonra gece indi. Derya gideli çok uzun zaman olmuştu. Pencerenin dışındaki kocaman çınar ikindi, akşam, derken geceye devriliverdi.

Benim onu gördüğüm gibi çınar ağacının da beni gördüğünü düşledim. Aslında gece gölgelerinin besbelli ki gölge oynuydu bizlere. Aynayı bulan Çinlinin de bu işte parmağı olabiliirdi elbet. (Bunu komşularıma söylememeliyim.)

Çınar ağacı. Ben ona nasıl bakıyorsam, o da bana öyle bakıyordu.

Kendi geçmişimi ben onda nasıl görüyorsam, o da öyle görüyordu bendeki kendini ve tarihini.

Birbirimize köklerimizi sorduk, inanılmaz bir şey; aynı kök üzerinden savrulmuştuk dünyaya.

Hafif hafif, gece içinde yalpaladı çınar ağacı. Likya mezarlarını hatırlıyor musun, diye sordu. Günün içinde, herhangi ayık bir saatte ve vücudum otuz sekiz derece ile sarmalanmamışken verebileceğim cevap kesin bir biçimde hayır olabilecekken ve onu sadece bir çınar ağacı olarak görüp sevebilecekken, bu yalnız, küçük gecede onu eski bir dost bellemiştim kendime. Hastalığın ateşiyle kurumuş dudaklarımdan kısık bir evet yükseldi. Sonra arkası geldi. Evet.

Sonra kısa bir an, o andaki geçmişim kaplumbağa yürüyüşüyle ağır ağır odama doluverdi. Karanlık gece silindi, bir Mayıs akşam güneşinin son ışıkları parke taşlarının üzerinde gezindi. Şimdi Likya mezarlarını gören bir odanın balkonundaydım. Güneş neredeyse gitmişti. Maltepe içiyordum. Tarih bana bakıyor, karşı kıyılardaki tarihin önünden şen pikap kamyonlara dönüşmüş şen çocuklar geçiyordu. Henüz sinek mevsimi gelmemişti buralara. Tarih tüm sessizliğiyle Dalyan kıyısına ve bana bakıyordu.

Köpek sesleriyle birlikte gelen akşam kuşları herhangi bir eski uzak nehri hatırlattı bana birden: Nil. Her kıyısına benzer bir görkemle inen tarihi bir kez daha, bu kez burada yaşıyordum.

Kutsal tapınaklar. Zamanın her gün ve her gece, her gün ve her geceden bağımsız bir biçimde anıları yontması karşısında dehşete düşmemek elde değildi. Patapat sesleriyle şu an bu anıların önünden geçen motor, kısa bir süre sonra bu haliyle, o da, benzer bir yontunun kaderini paylaşacaktı diğerleriyle – en azından benim belleğimde. Hemen önümdeki güllü bahçeden kediler geçti. Karşı evin su deposunu sadece bir an gördüm.

Hızla akşam karasına yaklaşıyorduk. Yan odanın Süreyya ad-

lı veleti. Süreyya'ya annesinin seslenişi, bir motor daha geçti, Süreyya'ya binen patapat. Süreyya: Ölmüş bir dedenin adydı belli ki. Erkek tarafından olması çok kuvvetli. Ya da ah o hınzır babaanne. Kocas! Süreyya Bey'i yaşarken bu kadar da çok sever miydi; gelinin doğum yaptığı gün, kızım, adı Süreyya olacak tabii, diye diretişi, hırslanması, otoriter kayıvalide, tatlı sert anneliği, vs. Sonuçta merhumun laf dinlemez torunu yan odanın balkonundan bana göz kırptı. Ben de ona.

Besbelli ki Likyalılara aldırımıyordu. Yan odada, bu sıcak mayıs gününde, porsumuş gri kazağını üstüne çekmiş yabancıya şaşıırıyordu oysa. Süreyyaca bir şaşıırıştı bu; kısa, unutkan ve anlıktı. Yine de benden şanslı olabilirdi. Kendini aramayacağı ortadaydı, içinin cam kristallere dönmeyeceği ve üşümez oğlu üşümezliğı de cabası.

Likyalılar için de mi bu böyleydi?

Tarih için de mi?

Geçmiş için de mi?

“Şimdi söyle bakalım, çınar ağacı bir gün sen de mi böyle?”

İri cüssesinden dalga dalga bir karasal iklim rüzgân geçti:

“Kızma, darılma ama sen de böylesin,” dedi.

Gözlerim kapanıyordu artık. Hayal meyal bir şeyler söyledim ya da söylemeye çalıştım. Kızgındım. Ben öyle değilim diye bir şeyler, belki isyankâr bir çığlık, belki bir gözyaşı. Hepsı olabilirdi.

“Dünyaya savruluşumuza gelince, hâlâ hatırlıyor oluşumuz bunda çok önemli.”

Bu benim cümlem de olabilirdi, ona ait bir cümle de. Hiç söylenmemiş olma ihtimalinin yüksek olduğunu da hemen belirtirim.

Ertesi sabah uyandığımdaya kendimi daha iyi hissediyordum. Penceremi açtığımda temiz havayla birlikte içeri dolan çınar yapraklarının odanın içindeki takur tukur kuru gezintilerini ke-yifle seyrettim.

(Geçmişiyeniden yapılandırmak – bu biraz güçtü ama yeni-den keşfe çıkabilirdik gibime geldi o an.)

Perşembe

Perşembe günleri iş ilanı veren gazetede ki o ilanla başladı macera. High Street Broadmeadows 214'teki restoran için bir eleman aranıyordu. İlan buraya kadar sıradanlığını koruyor, ar-dından gelenlerse insanı irkiltmeye yetiyordu: “Sevdiklerimizi eleştirmeyiz.” Tam burada anladım ki bu iş benim için biçilmiş kaftandı. En şık kıyafetlerimi giyip bir ön görüşme için kendimi hazır ettim.

Karşısına çıktığım kadın beni büyük bir şefkatle karşıladı. Ya-bancı olduğumu duyunca bundan daha çok keyifalacağını, fark-lı kültürleri tanımanın çok anlamlı olduğunu söyleyip durdu. Görevim -yani kabul edersem- restorana gelenlere yer göster-mek ve giriş bölümünde boşalan şeker kaplarını doldurmak ola-caktı. İnsanların arasına karışmak için çok iyi fırsattı doğrusu, karşımdaki kadının tutumu da fena sayılmazdı. İşin parasında da değildim zaten. Gene de sormadan yapamadım şu, “Sevdikleri-mizi eleştirmeyiz”in ne demek olduğunu.

“O mu,” dedi yaşlı kadın (adı Dolly'ydi), “bunu sadece se-nin için yazdık biz.”

Bunun olsa olsa soğuk bir espri olduğunu düşünüp kendim-ce neşeli bir kahkaha atmakla yetindim. Oysa o çok ciddi idi.

Günlerden bir başka perşembeydi. Dolly'nin ikiz kardeşi Molly'nin restorana “ev usulü izgara biftek” yemek alışkanlığı ile Dolly'nin dördüncü müstakbel eşiyle yapacağı ön evlilik ye-

meği bilerek akışmıştı. Ortada epey bir curcuna vardı. Restorana gelen diğer müşteriler de cabası.

Bir ara o kadar bunaldım ki uğultuların arasında kendime bir yol açıp sütunlara tutuna tutuna dosdoğru arka taraftaki mutfakta aldım soluğu. Koca Ted bir adet spagetti attınıyordu geniş servis tabaklarından birine. Beni görür görmez eliyle gel otur diye işaret etti masanın hemen yanındaki üstü yağlı sandalyeyi. Bizim burada, Dalts'ta genellikle beyaz giymemizi istiyorlar. şu ikinci el dükkândan almış olmama rağmen özen gösteriyordum üstümdeki pantolona. Ted durumu anlamıştı, boş ver, kirlenirse kirlensin, şu senin dükkâna gider bir tane daha alırsın, dedi. Oturmasam daha iyiydi. Yine de onu kırmak istemedim, artık neredeyse bitmiş olan makarna tabağını, servis benim görevim olmasa da alıp içeriye götürmeyi tercih ettim.

"Peki," dedi Ted. "Ama sonra hemen gel, sana anlatacağım dedikodularım var."

Makarna tabağını, domates sosunu çekmiş iri boru makarnaların etrafındaki yayvanca kesilmiş edar peynirleri ve bu peynirlerin üzerine ufaka dokundurulmuş brokoli izleriyle göbeği katmer katmer olmuş bir müşteriye götürdüm. Elbette çok sevindi.

"Affedersiniz, bakar mısınız," dedi bu sırada yan masadaki kadınlardan biri.

Önce anlamadım, başka birine söylüyor diye düşündüm. Ama belli ki ısrarcıydı.

"Size söylüyorum genç bayan, siz gözlüklü bayan."

Bu bendim.

"Buyrun," dedim. Bir bardak su, meşrubat ya da kolaya hazırlanmış.

"şey, aslında nasıl söyleyeceğimi bilmiyorum. Girişkenliğimi mazur görün lütfen. Sizi, a, şey..."

Meraklı gözlerle karşımdaki kadının suratına bakmaya başlamıştım. Sanırım bakışlarımdan güç aldı.

“Siz,” dedi iç geçirerek. “Cecil’in kızı mısınız? Onu yıllardır görmüyorum. Lisede voleybol takımındaydık. Smaçları müthişti. Ona o kadar çok benziyorsunuz ki. Benzerliğin bu kadarı olur.”

Gözlerinde inanılmaz bir ışıltı vardı. Hayır, hayır, ben Bafra’da doğdum, annemin adı ise Serpil demek bu ışıltıyı yerle bir edecekti. Bilmediğim, ancak voleybolu çok sevmiş, çok da iyi oynayan bir kadının kızı olma fikri baştan çıkarıcıydı insanın kendine yeni bir tarih yaratması için. Dalts hayallerin muazzam biçimde kurgulanabileceği bir yer olabilirdi belki de.

Özet bir biçimde kendi tarihçemin kaba detayları gözümün önünden hızla akmaya başladı.

1968 yılında Bafra’da doğdum.

Babam çok küçükken öldü.

Ailemdeki dört çocuktan en küçüğü bendim.

İlk, orta, liseyi Bafra’da okudum.

Sadece lise sonun ilk dönemi İstanbul’da. Çok bunalmıştım.

İkinci dönem tekrar Bafra.

Sonra İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi (nefret ede ede okunan bir bölüm, ne bileyim, ben daha çok edebiyat, felsefe filan istiyordum).

Sonunda para kazanacağımı düşünerek okulu bitirdim.

Bu arada Çemberlitaş Kız Yurdu’nda kalış. Şu 105 no’lu oda skandalı o dönemde patlak verdi. Ben de eve çıktım.

Çemberlitaş Parkı’nda iki kez ciddi “tecavüz” girişimine maruz kaldım. Çığlık atarak kurtuldum.

Körfez Krizi’nde zar zor iş buldum. Prestijli ama bomboş bir işti.

1994’te Nashville’de dil okulu. Yücel’in yanında. Yedi ay. İnat edişim, İngilizceyi deliler gibi söküşüm.

Nashville’den döndükten sonra Yücel’le hep mektuplaşmamız.

İstanbul'a döndükten sonra bira sektöründeki bir işi daha deneyiş.

İğrenç iş ilişkileri.

Sonra tekrar Nashville. Neredeyse iki yıl. İngilizce problem olmaktan çıkar artık. Ardından Yücel'in işiyle birlikte Columbus. Columbus'ta evlenişimiz.

Yücel'in dışında, pek de heyecan verici bir hayat değildi bu. Bir tek ondan özür dileyerek karşımdaki kadına şöyle dedim.

"Hayat inanılmaz bir tesadüf efendim. Dünya ne kadar da küçük. Evet, işte karşınızda sevgili Cecil'in kızı Marian."

"Aah, inanılmaz," dedi. Gözlerinden yaşlar akıyor, yanaklarını öpüp duruyordu.

Restoranda o kadar büyük bir tantana vardı ki günün başka bir diliminde hapşırduğınız zaman herkesin size dönüp baktığı o akustik yerini güzel bir uğultu, ses ve gürültüye bırakmış, herkesi kendine has köşelerinde kim kime dum duma ayrıcalıksızlığına terk etmişti.

"Peki Cecil şimdi ne yapıyor?"

"Duymadınız herhalde. Onu iki yıl önce kaybettik," dedim. "Ben öldüğü sırada burada değil Türkiye'deydim."

"Ne, Türkiye mi? Yoksa o Türk çocukla mı evlendi Cecil?"

Bu kadar olabilirdi. Böylece arada sırada kayan aksanıma da bir bahane bulmuştum.

"Evet, evet," dedim önünü açık bırakarak cümlelerin. Hikâyenin onun tarafından tamamlanmasını bekleyerek.

"Ahh, inanmıyorum. İrcan, demek İrcan'la evlendi."

"Ercan," diye düzelttim.

"Ay, Ercan, evet, tabii ya. Ercan müthişti. Lisedeki en yakışıklı esmer çocuktü. Demek onunla evlendi Cecil."

"Ercan mı?" Konuya yavaş yavaş sahip çıkmaya ve hâkim olmaya başlamıştım. "Ercan annemin İstanbul'a birlikte geldikleri Türk arkadaşı ama babam Ercan değildi," dedim.

“Ya, demek onunla... Halbuki çok âşıktılar birbirlerine.”

“Evet ama,” dedim, “o, annem babamı tanıyıncaya kadarmış.”

“Hay Allah, hay Allah,” dedi, aklı başka yerlerde gezintiye çıkmış.

Bu sırada aklıma koca Ted gelmişti. Mutfakta hâlâ beni bekliyordu, eminim. Karşımdaki yeşil badem gözlü kadından kısa bir süre için de olsa izin istedim ben de.

“N’olursun işin bitince gene gel. Yok burada müsait olmayacaksan, seninle iş bitiminde buluşalım. Ben Dalts’ın önüne gelirim. Biraz sohbet ederiz, ne dersin?”

“Olabilir,” dedim.

“O halde tamam,” dedi. “İş bitiminde...”

“Saat altıda.”

“Saat altıda,” dedi. “Buradayım. Beyaz Chevrolet.”

Tekrar öpüşüp ayrıldık. İyi mi kötü mü yapıp yapmadığımdan çok, bu masalı devam ettirip ettiremeyeceğim kurcalıyordu kafamı.

Bu arada Dolly, Molly, Dolly’nin müstakbel eşi ve arkadaşlarında kahkahanın bini bir paraydı.

“Nerelerde kaldın,” diye merakla karşıladı beni Ted.

“Bir müşterinin ısrarı,” dedim.

“Yoksa taciz mi?” dedi.

“Hayır, canım,” dedim. Olsa olsa ben onu taciz etmişimdir düşüncelerimle diye aklımdan geçti. Bu fikri sevmemiştim. Hemen bertaraf ettim bu düşünceleri kafamdan.

“Bir makarna tabağıyla gittin, bir daha da gelmedin, merak ettim doğrusu. Aslında dedikodular soğuyor bu yüzden,” dedi.

“Anlıyorum,” dedim.

“Eee, merak etmiyor musun dedikoduları,” dedi.

“Tabii, tabii,” dedim hafif aklım başka yerlere uçmuş.

“Ooo,” dedi, “senin kafan başka yerlerde. Bu işi sana sonra anlatırım,” dedi.

Yok yok, dememe karşın bu konudaki isteksizliğı -daha doğrusu benden ona geçen isteksizlik- ayan beyan ortadaydı. Bunun üzerine ikimiz de günlük işlerimize daldık.

Akşam saat altıda, iş bitiminde kimseye görünmeden restoranın önüne geldim. Beyaz Chevrolet orada öylece duruyordu. Hadi bakalım, dedim kendi kendime, bu hayale iyi sahip çık, belki, olur ya seversin de...

Gloria ile: Akşam sekiz gibi Yücel’le Wexner Merkezi’nde filme gideceğimiz için kampusün oralandaki Arabica Cafe’ye gittik. Oradaki o halimize “Arabica Cafe’deki Hummalı Unutuş” başlığını koyarak size aktarmayı tercih ediyorum.

Üniversite için ölü bir zaman dilimi olmasına karşın içeriye boş denemezdi. Cafenin sırasında ama ondan derin bir dik caddyle ayrıldığı Oxley Hall’da o akşam bir gösteri vardı – bir şiir dinletisi.

Soğuk bir kasım günüydü, akşam çok erken inmiş. İçerinin bin bir çeşit kahve kokan tadı, buğulanan camlarla mekânı daha da Doğu kılıyordu. Ancak salona geldiklerinde buğulu camların bir kenarındaki masaya neredeyse tünemiş Farah’ı gördüler birlikte –birlikte, çünkü Gloria Farah’ı gösterip, bu esmer kadın buraya ne kadar uymuş diyerek Derya’nın dikkatini onun bulunduğu tarafa çekmişti.

Derya’ya mırıltılarla şu dizeleri söylüyor gibi geldi Farah:

Ağır ağır yanaştığım hüznün o köşesi

Öyle ki

Sırf gözyaşlarımdan salınabilir yel değirmenleri

Herkesin gittiğı-yarattığı bir Doğusu vardır aslında, diye düşündü Derya. Herkese göre değişebilen bir Doğu...

“Sonra tekrar Nashville. Neredeyse iki yıl. İngilizce problem olmaktan çıkar artık. Ardından Yücel’in işiyle birlikte Columbus. Columbus’ta evlenişimiz.” Yo, hayır. Ben buyken bu değilim diyemezdin karşısındakine.

“Çok özür dilerim efendim, herhalde karıştırıyorsunuz. Ben Amerikalı değilim,” dedi yeşil badem gözlü kadına.

“Ya,” dedi kadın çok şaşırmış ve bir o kadar da üzgün.

Ardından Derya, bütün gün önüne çıkabilecek olan bu maceraya kilitli anlar silsilesini nasıl da teptiğini düşünerek kızıp durdu kendine.

Saat yediye doğru Arabica’da Yücel’le buluştukları zaman bu tuhaf olayı anlatmaktan kendini alamadı, Yücel ise her zamanki kibarlığı ve dürüstlüğüyle keşke o hanımı da davet etseydin gideceğimiz filme deme inceliğini göstermeyi ihmal etmedi.

Cuma

Wexner Merkezi’nde dün gece Greta Garbo’nun başrolünü oynadığı *Kraliçe Kristina* vardı. 17. yüzyıl İsveç’i. Siyah beyaz güzel bir film. Kristina yalnız, güçlü ve erkek Fatma’ydı. Koskocaman krallığı tek başına idare edebilirdi. Herkesin barıştan yana olduğu bir sahneydi. Babası Gustav’ın Baltık Denizi’ni bir İsveç gölü yapma arzusu, gencecik yaşta ölümünden sonra rafa kaldırılmıştı. O gün altı yaşındaki Kristina tahta geçiyordu ve kelifelli İsveç parlamentosuna şöyle bağıırıyordu: Kazanacağız ve Baltık Denizi’ni İsveç gölü yapacağız en kısa zamanda.

Bunu başarabilirdi – bunu başarması işten bile değildi. Ancak yirmili yaşlarında hayatında başına gelebilecek en büyük ilette tutuldu Kraliçe Kristina ve âşık oldu.

Aşk o kadar büyüleyiciydi ki bütün teoriler tuzla buz oluvermişti bir anda.

“Tabii ya,” dedi koca Ted, her zamanki gibi Dalts’ın mutfağında. “Aşk gibisi var mı be Derya. Bak sen tutup ta buralara gelmişsin. Okyanusları devirmişsin, okyanusları. Ya ben, ya şu koca Ted, aşk uğruna bir çırpıda otuz kilo verebilirim. Bak bak bak, ben bu bakışları biliyorum. Hangisi için diye soruyorsun. Buradaki hikâye hangisi için değil, aşkın kendisi için. Anla şunu.”

“Evet,” dedi Derya. “Bu hem insanı rahatlatıyor da.”

“Ha şöyle. Aşkta kim kim diye sorulmamalı. Aşkın içinde şahıs olmaz, aşkın kendisinden başka hiçbir şey yoktur. Anla şunu.”

“Koca Ted, söyle bakalım, kaç kere âşık oldun sen?”

“Çok. Siyah Tanrıma şükürler olsun ki çok. Çok güzel kadınlara. Çok hayat dolu olanlarına. Kafasında rüzgârlar esenlerine de. Dur dur dur. Hayattaki en büyük aşkım nedir, biliyor musun Derya?”

“Bunu bilmeyecek ne var koca Ted? Tabii ki beyzbol.”

“Aa, o daha çok New York’taykendi. Burada futbol. Bizim Columbus fena değil ha. Statta maç seyretmek, Derya. Yanımda benim iki oğlan. İşte benim altmış beş yaş tutkum.”

“Bir de dedikodu, değil mi?”

“Aa, dedikodu hayatın biricik sübabı. Onsuz hiç olmaz.”

“Sahi neydi koca Ted, dünkü dedikodu konusu?”

“Elbette D. ve M.”

“Niye ki?”

“Bir kere patronlar.”

“Eee?”

“İkincisi çirkin ve yaşlılar, Derya.”

“Ted!”

“Dahası var, üçüncüsü ikizler. Bundan daha feci ne olabilir sence?”

“Seni bu yüzden işten atmaları Ted!”

“Hayat tesadüfler ve karşılıklı mecburiyetlerdir Derya. Anla şunu.”

“Peki ya aşk? Demin aşk için öyle demiyordun ama.”

“Aşkın bir tesadüf olmadığını söyleyemezsin. Mecburiyet olmayan tek tesadüftür aşk. D. ve M.’ye gelince, onların karşılıklı mecburiyetlerine gülmeden edemiyorum. Birbirleri için tesadüf olabilecek tek şey ise ikiz oluşlarıdır herhalde hayatta.”

“Peki dördüncü enişteye ne diyorsun?”

“Üçüncüden sonraki, beşinciden önceki enişte sadece Derya.”

“Aman Ted.”

“Aman Derya.”

“Peki dedikodu bunun neresinde?”

“Anlatacağım. Bırakmıyorsun ki.”

“Anlat bakalım.”

“Şimdi...”

Sonra soğanlar kızardı, ortalığı keskin bir tereyağı kokusu kapladı. Klasik Orta Batı Amerikan eyalet dizaynı bütün restoranlarda olduğu gibi, tüm münü ve personel on ikiye doğru yavaş yavaş gelmeye başlayacak müşterilere her türlü “burgeri” ve “chicken fingers, macaroni and cheese, homestyle roast beef, chicken puff pie, mom’s meat loaf, baby back ribs ve linguine stir fry” gibi yemekleri sunmaya hazırды.

“Sonra tekrar Nashville. Neredeyse iki yıl. İngilizce problem olmaktan çıkar artık. Ardından Yücel’in işiyle birlikte Columbus. Columbus’ta evlenişimiz.” Yo, hayır. Ben buyken bu değilim diyemezdim karşısındakine.

“Çok özür dilerim efendim, herhalde karıştırıyorsunuz. Ben Amerikalı değilim,” dedi yeşil badem gözlü kadına.

“Duydun mu Molly,” dedi yaşlı yeşil badem gözlü kadın, bulunduğu masanın yakınlarındaki masada oturan Molly, dördüncü müstakbel enişte ve dolayısıyla Dolly’ye. Onca gürültüye

karşın sesini duyurmayı başarmıştı ve hâlâ ısrarcıydı: “Bahsi kaybettiniz. Cecil’le en ufak bir yakınlığı yokmuş.”

“Ben sana söylemiştim,” diye cevapladı onu Dolly bana göz kırparak.

“Benzemenin bu kadarı olur, pes,” dedi Molly.

Hemen önümdeki masada oturan yaşlı kadın bu kez bana dönüp anlatmaya başladı:

“Biz dördümüz lise yıllarında çok iyi arkadaştık. Cecil çok iyi voleybol oynardı, ama biz üçümüz pek iyi değildik doğrusu voleybolda. Ama inanır mısın şekerim, çok iyi yüzerdik biz. Her hafta sonu, her hafta sonu. Bildiğin gibi değil.”

Sonra gene Molly’lerin bulunduğu masaya doğru dönüp onlara seslendi:

“Kızlar cumartesi faslına bu genç hanımı da davet edelim mi?”

Molly başını salladı uzaktan. Dolly de ona onay veriyordu belli ki. Dördüncü enişteye gelince, sessiz sessiz oturuyordu aralarında.

“Ne dersin canım,” diye sordu bana yaşlı kadın.

“Cumartesi saat kaçta?” diye sordum.

“Öğleden sonra ikide. Buraya çok yakın bir yüzme havuzu var ya, orası. Ama biz terapi havuzunda olacağız, unutma.”

“Tamam,” dedim. “Cumartesi ikide.”

Cumartesi

Broadmeadows Caddesi’ni kuzey yönünde izliyorum. Sekiz dokuz bloktan sonra oradayım. Bir havlu ve kilit kiraliyorum. Önce üst kata çıkmam gerekiyor. Labirent gibi koridorlardan geçiyorum. Küçük, kırmızı çelik kapılardan kilidi bana uyanı seçiyorum ve soyunmaya başlıyorum. Cumartesi olmasına karşın burası bomboş. Havuzların olduğu alt kattan boğuk boğuk sesler geliyor.

Bir ara karşımdaki boy aynalarından birine takılıyor gözlerim ve gözlerimi o aynadan ayıramıyorum.

Bir ejderhanın gözleri içinden gülüyorum sanki. Ya da ejderha hiç tanımadığım biri – öyle olsa da günün bu saati, tanımadığım bir yerde çok tanıdık biriymişçesine gülüyor bana. Ayırt etmek güç, gene de korkmuyorum: O mu benim, ben mi ondaki kendimi görüyorum – ya da o çoktan içime sinmiş. Ben korkulacak bir canavar değilim, diyor.

Birden aklına Bafra geliyor. Oraya gitmeyeli yıllar oldu.

Kader işte böyle bir şeydir, diye gülüyordu ejderha. Aynanın içinde onun gerisinde akıp duran bir su vardı. Bir havuz, bir nehir, bir kaynak, hepsi olabilir. Şu parlak cam göbeğine bak, dedi o suyu gösterip:

“Bu parlaklık biraz da sana ait, düşlerine yani.”

Sıcak bir buhar yükseliyordu suyun aktığı, akarken hız kazandığı basamaklardan. Su o kadar temiz akıyordu ki, basamakların üstünde akış hızından oluşmuş parlak, yeşil yosunlar bile seçiliyordu. Suyun bu tarafı böyle. Öte tarafında ise salça kırmızısı evler, suyun üstünden yansıyan ışıqla gölge oyunlarının içinde, bu oyunlardan biri gibi, dahası oyunun asıl kahramanları onlarmış gibi.

“Yorgun görünüyorsun,” dedi ejderha. “Seni ülkeme bu yorgun suratla ağır aksak hayatı seyrederisin diye davet etmedim. Tam tersi, mutlu olasan diye, artık yeni anlamlar bulasan diye çağırdım. Sense somurtuk somurtuk evleri seyre diyorsun.”

“Evet, evet,” dedi Derya. “Galiba haklısın. Ama ne bileyim, bir zamanlar benim de bir evim vardı, ayağımın altından kaymayan bir zemin, kendimce kurduğum, eğlendiğim şatolarım vardı.”

“Şu Bafra-İstanbul-Türkiye hikâyesi değil mi?” diye sordu ejderha.

“Şunlar ve ona bağlı eski ve yeniler,” dedi Derya. “Acıklı ol-

duğu yönünde bir iddiam yok. Sadece bu yersiz yurtsuzluk. Bunun sonucunda tüm eşyalarımı küçücük bir çıkında saklamak, o çıkının içindeki masalları her gittiğim yerde özenle korumak zorundayım.”

“Biliyorum, biliyorum,” dedi ejderha. “O masallarındaki biricik ejderhan değil miyim ben de zaten? Ama bu neredeyse anlık bir duygudur zamanı yüzyıllar olarak düşünür, düşlersen. Zaman içinde hafifler, hafifler. Unutursun.”

“Oysa ben yeni bir zaman yaratmak istiyorum,” dedi Derya. “Akrebi de, yelkovanı da bana ait, yarattığı boşluğu da; küçücük bir odacık bile yaratsa bana, olsun, evet sadece ve sadece bu zamansal atlayışla elde edebileceğim zamansal patentinin sonsuzluğunda bana ait olan bir boşluk, o kadar.”

Ejderha bunun üzerine Derya’nın da duyabileceği bir sesle mırıldanmaya başladı:

“Bilmiyorum, bu zaman yaratma konusunda sana yardımcı olabilir miyim; şimdiye kadar hep mutlu olmaya çalıştım, mutluluk vermeye çalıştım. Bunu hedeflediğinde bazı detaylar gözden siliniyor, yeni ufuklar açılıyor önünde. Bak, iyi bak. Bu kenti bunlarla yarattım ben. Bu kentin kimliği bana ait, acıları untabilme pratiğime.”

“Ben yeni kentler yaratmak istemiyorum. Bu koca bir yalan olacaktır çünkü. Her şey eskisi gibi olacaktır çünkü. Yepyeni dediğin her şey, bunu söylediğin, kaydettiğin andan itibaren asırlarca yaşlanmış olacaktır çünkü. Yaratmak istediğim yeni kentler olsaydı, geldiğim yerde de yarattırdım. Olmadı.”

“Çünkü istemedin,” dedi ejderha. “İstememek ne kadar önemli bir hamledir hayatta, bunu sen benden çok daha iyi biliyorsun. İstememe cesaretini gösterdin, artık sorun yok.”

“Bilmiyorum,” dedi Derya ve nazlı nazlı gülümsedi.

“Hadi, hadi,” dedi ejderha. “Burayı seveceksin ve zarar vermeyecek artık hiçbir şey sana.”

Terapi havuzunun oraya indiğinde yaşlı kadınlar neşe ve coşkuyla yüzüyorlardı. Böyle çok sevimliydiler. Önce ayaklarını, ardından bütün vücudunu kloru hayli yüksek o tertemiz suya bıraktı.

Kapı

İlk ve son günleri not edelim. Bunun ne önemi var diye sorma şimdi. Kişisel tarihimi kısa anekdotlarla hatırlamak dersem buna, o zaman için rahat eder mi?

Bir başlangıç günü. Akşamı ve gecesi. Kapıyı açmaktan tereddüt etmeyelim, eşikten içeri adımımızı atıverelim.

*Gül olmayan yerden gül kokusu geldiğini, şarap
olmayan yerde şarabın kaynayıp coştüğünü hiç
gördün mü ki?*

*Koku sana kılavuz ve rehberdir. Seni ta ebedi
cennete ve kevser ırmağına götürür.*

Mesnevi, 1900

Farah'ın Rumi tutkusu bu fırtınalı gecede kendini iyiden iyiye belli etti. Nasreddin Hoca'dan sonra Mevlana'yı da İran'a ait buluşu. Buna gizliden gizliye içerlediğini sanıyor. Asıl içerlediğimin bu sahiplenme duygusu olduğunu elbette biliyor. Onunkisine de tam olarak sahiplenme denemez. Olsa olsa Rumi'ye duyulan büyük bir aşktır bu. *Mesnevi*'nin asıl yurdunun yüreklerimiz olduğunu ikimiz de biliyoruz aslında.

Yağmur çok güçlü yağıyor bu akşamüstü. Sabah onunla sözleştiğimiz gibi Oxley Hall'da buluşacağız. Akdeniz ve şiiri gecesinde. Onun okuyacağı, onun fikrindeki Rumi'yle keyifleneceğiz. Saat altıda, diyor odanın kapısını kapatırken. Otomatik biçimde ağır ağır üstümüze gelen kapı Farah'ın uzaklaşan adımlarıyla trrrrk diye yuvaya kavuşuyor. Kapıyla başımın derde girmemesi biraz benim uyanık olmama bağlı. Benim derken, insanlığımdan söz ediyorum. Ne kadar otomatik olsa da kapının karşısında bir efendi haline dönüşmesi işten bile olmayabilir. İpucu ya da kilit sözcükler: Anahtarı her zaman yanında taşı ya da kilidin dili her zaman yuvanın içinde olsun, aman sakın ha, kilidi çıkıntılı bırakmayın.

Bu akşamın kıyısında kısa bir süre sonra kavuşacağınız şiir gecesini sevişiniz; daha şimdiden, kafanız sadece ve sadece buna kilitlenmiş. Başka da bir şey yok. “İran Akdeniz’de değil ki ama,” diyorum Farah’a, Farah’ı kızdırmak için, biraz da coğrafi hınzırlıklarım yüzünden. Bu hınzırlıkların arasındaki körfez oyununa her zaman aynı tepkiyi veriş i onun: “Orası Basra Körfezi değil İran Körfezi.”

Sonuçta o gece Rumi'den okuyacak. İran'sa kırmızı gülleri, kumrulu, güvercinli bir akşisedayla onu duyacak, eminim. “Şu aptal mollalar yüzünden başımıza gelmeyen kalmadı,” demişti bir keresinde. “Kadınlığımdan vazgeçtim, insanın bile bir dirhem değeri kalmadı artık benim ülkemde.” Farah’ı tanıyınca kadar beni ürküten İran, epey değişti kafamda; korkunç derin bir kültür ve Farah’la gelen derin bir dostluk anlamı taşımaya başlıyor içimde. Farah’sa diasporadaki tüm diğer İranlılar gibi hüznü bir tebessümle gözlerimin içine bakıp bir-iki damla gözyaşı akıtıyor bu duygulanma, tam öyle değil dercesine – özellikle de siyasi kimliğindeki kayganlığa vurgu yaparak.

Bu akşam mutlaka Farah’ı dinlemeliyim. Bir kahve almalıyım elime ve ağır ağır yüzüme vuran kokusuyla birlikte ağır

ağır yudumlamalıyım onu, Rumi'yi ve belleğimde kazılı haliyle Farahcanı.

*İsa'nın nefesi seni diriltsin, kendisi gibi güzel
ve mutlu bir hale getirsin!*

*Baharların tesiriyle taş yeşerir mi? Toprak ol
ki renk renk çiçekler bitiversin.*

Mesnevi, 1910

Bu akşam orada olmamı isteyen bir diğer kişi de Grace. Bu gecenin organizatörlüğünü o yapıyor. Alman asıllı, dindar bir aileden geliyor. Evliliği evleneceği gün bitmiş. Bunu ve bu konuyla ilgili ayrıntıları tanıştıktan çok zaman sonra anlatıyor. Aslında neden ve bu nedenin etrafındaki olay örgüsü çok basit: Kocası düğüne gelmemiş.

Güller bahçesi

Çardak gül, sarmaşık gül, sadberk gülü, yabani gül, beyaz gül, frenk gülü... O günü hatırlamak için yeterli sayıdaydılar. Herkes orada toplanmış, az sonra gerçekleşecek kargaşa dolu o mutlu anı bekliyorlardı. Columbus'un, Orta Batı'nın en muhteşem gül ormanına davet edilmişti bu şık hanım ve beyefendiler. Geniş yeşil alanların ulaştığı bir yamaç vardı, o yamacın en dibine de kurulmuş bir köşk. Beş basamakla çıkılıyordu asıl yere. Asıl yer, gelinle damadın uzun yolda atacakları ilk adım anlamına geliyordu.

Koskocaman bir masaydı ve beyaz güllerle süslenmişti. Davetliler heyecan içindeydiler. Yamacın girişinde yakalarına takmaları için verilmiş olan okka güllerinden başları dönmeye başlamıştı bile. Köşkün hemen sağ tarafındaki kemanlardan ince bir müzik sesi yükseliyor, yamacın ortalarına doğru kurulmuş olan bir başka köşkten yemek kokuları geliyordu.

Çok ama çok güzel bir haziran günüydü. Bir anlamda baharı çağırıştırabilecek tıril tıril bir rüzgâr esiyordu. Zaman ağır ağır ilerlemeye, davetlilerde o belirgin düğün öncesi sabırsızlığı boy göstermeye başlamıştı. Sonra köşkün güney tarafından, bir anlamda davetlilerin geliş rotasını saptayamayacakları bir açıdan yükselen keman sesleriyle birlikte gelin ve damat görüldü. Gelinin tülünden, upuzun bir duvağı vardı. Yamaç rüzgânıyla bazı yerleri dertop oluyor, bazı yerleri çözülüyor, bazı yerleriye hiç değişmeden duruyordu. Gelinin koluna girmiş olduğu damat çok yakışıklı görünüyordu. Merdivenlere geldiklerinde yükselen müziğin etkisi ve günün heyecanı ile birlikte damat gelini birden kucakladı. Gelinin ve davetlilerin neşe dolu çılgınlıkları, müziğin artan ritmi, yamaç rüzgânı, aperitif kokuları ve elbette güller – ama en çok okka gülünün kokularına karışmış, her şey dirlik ve düzenden örülü tipik hengâmeli bir evlilik merasimine canlı bir fon oluşturmaya başlamıştı. Kahkahalar zamanın saliselerine yenildiğinde damat ve gelin köşkün içine kurulmuş muazzam masanın önündeydiler artık. Damat gelinin dudaklarına dudaklarını kondurmuş ve kendisinden o kutsal bağın ilk sözünü almıştı bile. Tekrar kahkahalar başladığındaysa o yemini birlikte etmişlerdi.

Grace gerçekten sevdiği biricik kutsal Oğul’la, düşlerindeki toprağı sapasağlam inşa edilmiş işte bu şatafatlı merasimle evlenmişti.

Farah’ın Mevlana şölenine yetişmek istiyorum. Dışarda yağmur deli gibi yağıyor. Bulunduğum odanın hemen yanı başındaki ışık sadece bir sığınağı gösteriyor. Ne önünde ne de arkasında gerçekte ilgili bir figür göremiyorum.

Nereden baksan daha yarım saat var Rumi’ye. Yarım saat. Bekleyebilirim. Bir çay yapmalıyım, Hacıbekir lokumumla yemeliyim. İçimin üşümesini alacaktır bu yoğun şeker, biliyorum.

*Bilmem işittin mi? Ömer zamanında pek güzel,
pek latif çenk çalan bir çalgıcı vardı
Bülbül onun sesinden kendini kaybeder; bir
nağmesini dinleyenlerin şevki, yüz misli artardı
Meclisleri, cemiyetleri, onun nağmeleri süsler;
onun sesinden kıyametler kopardı.*

Mesnevi, 1910

Geçmişle hesaplaşmak istemiyordu Farah. Bazı şeyler için aradığımız açıklamalar onun için de önemli olmuştu elbet. Neden diye sormuştu. Sonra hiç beklemediğimiz bir anda bulduğumuz cevaplar onun da karşısına çıkıvermişti. Bu cevapları bulduğu zaman geçmişi raflarına kaldırma zamanı da gelmiş demektir.

Neden kendi yurdunu, üstelik iki kez, terk etmek zorunda kalmıştı?

Neden istediği okula gidememiş, liseden ayrılır ayrılmaz bilmediği bir insanla evlenmek durumunda kalmıştı? Neden ilk çocuğu Sarah'ı on sekiz yaşında doğurmuştu? Neden tek çocukla yetinmemiş, bunun ardından iki tane daha peşpeşe gelmişti?

Neden ve kimden saklanmak zorunda kalmışlardı?

Neden kendini gizlemek zorundaydı?

Ve neden savaş vardı?

Bulduğu cevaplar aslında bu soruların cevapları mıydı, yoksa o bunların o soruların cevapları olmasını mı istemişti – bunun bir önemi yoktu artık.

Ailem Ali'yle beni tanıştırdığında on altı yaşında bir lise öğrencisiydim ve hayalimde iktisat okumak vardı. Evlenmek asla ve asla aklımın ucundan geçmiyordu. Oysa babam inanılmaz derecede tutucu bir adamdı. Annemse onun sözünden çıkmazdı. Evlenmeyeceğim, diye belirttiğimde beni çok kısıtlamaya başladılar. Dayanılacak gibi değildi. Diğer üç erkek kardeşimin baskısı da cabasıydı. Sonrasında evlendim. Ali'yle Amerika'ya geldik, kaçtık. 1971 yılında. O cerrahlığını burada sürdürmeye

başladı. İki kızım Amerika'da doğdu. Sonra 1979 yılında tekrar İran'a döndük. Devrim olmuştu ve her devrim gibi umut vaat ediyordu. Vatana dönmenin tutkusu müthiş bir şeydi uzaktayken. Evet, döndük. Sonrasında hatırladığım tepemize yağan bombalar ve günlerce sığındığımız sığınaklardı. O sırada üçüncü çocuğuma hamileydim. Deliler gibi aşeriyordum. O sığınığın rutubet kokusu, basık tavanı, güneşsizlik... Bir gün yakınıımızda korkunç bir bomba patladı. Kızlar okulda, Ali hastanedeydi. Sokağa fırladım. Benimle beraber herkes fırlamıştı. Kimi bomba okula düştü, diyordu, kimi hastaneye. İlerde yükselen bir duman vardı sadece. Ben o dumanın içinden geçerken, işte tam o noktada ölü kokusunun, beton, tahta ve hayatlara karıştığı yerde buldum cevabımı. Her şeyi yitirmenin eşliğinde bir hayattan başka bir hayata geçerken, çığlıklar, ağlamalar, bağırımlar, feryat figanlar arasında boş gözlerle etrafıma bakarken...

Dumanın içinde gölgeler vardı, uzaklaşıp giden. Giderken içimi burkacak sonbakışanlarına takılı, hep hatırlayacağım, hayatımın içinde her dem burnumun direğini sızlatan ölümün peşi sıra takılıp gidişleri vardı. Ölümün bir anlık çatlak şuradalığı vardı; ölümün hiçbir yaşa acımayışı vardı; haykırıışlarının kalın bir duvara takılışı, susup kalışım, tül bir perdenin bir ilkbahar esintisiyle oynayışına götürdüğüm ellerim, ellerim, saçları kan içinde, incecik telli küçük bir kız çocuğunun saçları üzerindeki ellerim, böylece dolanıp duruyordu o saçlarda ellerim.

Bir daha öyle bir duygu yaşamadım. Olaydan bir-iki saat sonra Ali, çocuklarım ve akrabalarım beni küçük bir kız çocuğunun cesedine sarılmış, onun için dua ederken bulmuşlar. Yüzüm sapsarı, gözlerimde fer yokmuş. Sarıldığım küçük beden komşumuzun küçük kızı Esmaydı. Sarah'la yaşıttılar. Bugün o da üniversite öğrencisi olabilirdi.

Çok değil, 1984 yılında tekrar Amerika'ya döndük. Her şeyi göze alarak, fakirliği, yokluğu, ikinci sınıf vatandaşlığı, bura-

daki cansız hayatı. Bu seferki rotamız ilkin Kanada'ydı. Bir süre oradaki akrabalarımızda kaldık. Ali beni bırakıp iş görüşmeleri yapmaya gitti. California, Texas, Florida. Ben üç çocuğumla sekiz kişilik bir ailenin küçücük evinde tıklı kalmıştım. Bir ay beş ay oldu, beş ay bir yıl. Hep geçici işlerdi bulduğu Ali'nin. Her an İran'a geri dönebiliriz, demişti bir defasında. Hazırlıklı ol, demişti. İran'a geri dönmem, dedim. Dünyanın her tarafına giderim ama İran'a dönmem.

Sonra bir haber geldi bir gün. Columbus'a ne dersin? Columbus, Columbus. Neredeydi bu Columbus? Ohio'daymış.

*İnsan, perinin nağmesini işitmez;
Çünkü perilerin sırlarına yabancısıdır
Gerçi perinin nağmesi de bu eylemdedir ama
Gönül nağmesi her iki sestem de yüksektir
Zira peri de insan da mahpustur.*

Mesnevi, 1920

Oysa gönül nağmesi gene İran diyordu yıllardan sonra. "Dünyaya tekrar gelseydin gene İranlı olmak isterdim," diyordu. "Burası benim evim değil," diyordu. Korkunç güzel İran yemekleri yapıyor, safranlı pilavı döktürüyordu.

Burası benim evim değil: Hayattan intikam öyle alınmaz, böyle alınır, dercesine beş katlı muhteşem bir saray yavrusunda yaşıyorlardı. Hayalimdeki ev dediği bu evin içinde gezinen ruhsuzluğu ise bir türlü açıklayamıyordu Farah. Geniş siniler, semaver, İran halıları, börtü böcekli örtüler, sühan, karabiberli-sarmısaklı ayran, sürekli çalan Fars müziğinin insanı alıp götürdüğü yerler, hayır, yetmiyordu. Bunun nedeni Farah'a göre dumanın içinde yitirdiği anlık bilinç kaybında Rumi'nin perilerinin kulağına fısıldadıklarıydı.

*Yürü benimle duyan, benimle gören sensin.
Sır sahibi olmak da ne demek?
Bizzat sır sensin.*

Mesnevi, 1935

Columbus'u sevmiyordu Farah. Oranın sevillecek bir yanı da yoktu. Ama o bir nevi aynaydı onun için. Ayakta duruşunu yansıtan bir ayna. Önce insan ve kadın olarak tutunduğu, ardından üniversite mezunu olduğu ve ardından eline yüksek lisans diplomasını aldığını gösteren bir ayna. Columbus onun güçlülüğüne özdeş bir yerdi. Belki de asıl sihir ondaydı...

Aklımda tüm bunlar ve bunların yansımaları, hepsini düşünürken dış koridordaki su makinesinden su almak için boş cam çaydanlığı elime almıştım. Koridora ulaşmak için odanın açıldığı bir koridoru daha geçmek gerekiyordu. Dışarıdaki yağmur, Farah'ın inançları, az sonra içilecek çay, o mekanik sesle beni kendime getirdi. Trrrrk. Dış koridordaki otomatik çeşmenin başında elimde cam çaydanlık, anahtarsız, dolayısıyla meczup bir halde öylece kalakaldım.

9-5 mesaisi yapan ve bunu adamakıllı yapan bir üniversite camiası içinde saat altıya çeyrek kala, mekanik bir çeşmenin başında öylece durdum.

Öylece durdum, eski bir gemi gibi ya da bir mezarın başındaki selvi gibi. O selvi ağacından yapılmış da olabilirdi bedenim, denize açıldığım ilk anda ruhların suya vuruşuyla ürperen seslerini duymuştum da okyanus rüzgârlarının tuzlarını sunmuştum onlara. Bizde böyledir işte: Yaralara tuz basacaksın. Tuz basacaksın ki daha çok acısın, daha çok kanasın. Ama o çabayla da iz kalmamacasına bitsin acılar, bir daha gelmesin. Şimdi o selvi ağacından yapılmış gövdemde tanıdığım bir ruhun eski bir şarkısını söylüyordum. Sözlerini bilmesem, anlamasam da. Bu şarkıyı biliyorum ama diyordum. Şarkı bir zamanlar bir erkeği çok sevmiş bir dişinin şarkısıydı. Karşılıksız bir aşk diyemeyeceğim.

Hüznü karşılıksız olduğundan değil, her iki tarafın da karşılıklı yorulmasından yoğrulmuştu. Arkada yükselen davulların gittikçe artan ritmi. Aşk sabaha karşı keskin bir darbeyle, sağ kasığa giren bir darbeyle yara almış, sabaha karşı son nefesini vermişti. Dünyadaki bütün aşkların birbirine benzeyişi, birbirine hiç ama hiç benzemeyişi işte bu yüzdendi. O 'koskocaman, devasa bir gemiydi, öteki maceranın ruhunu kavurduğu tuhaf kalpli bir gemici. Aralarındaki sevgi ulaşılacağına inanılan zengin bir kara parçası içindi. Bütün aşklarda umulduğu gibi. Bulunansa yepyeni bir kıta oldu, bilinmezlerle dolu, tanımlanamaz ve ürpertici; buna katlanmak ise iki tarafın da göze alamayacağı bir şeydi – bütün kırıklıklarla biten aşklarda olduğu gibi.

Öylece durdum, eski bir gemi bozması ya da o gemiden bozma upuzun bir selvi gibi. Gece gündüz yanan florasınlar o penceresiz koridorda iyiden iyiye aydınlatıyorlardı akşamı. Upuzun bir marley serabı vardı gözlerimin önünde. Kafamı tepeye kaldırdığımda o kırmızı “exit” yazısını gördüm. Kırmızı exit yazısı, o marley serabının üzerinde uçsuz bir ışık oyunu oynuyordu bana. Uzaydaki bir boşluk gibiydi bulunduğu yer, yaşadıklarım. Tık yoktu. Bir daha oradan hiç kurtulamayacakmışım, hiçbir zaman Farah'ı göremeyecekmişim, şiir gecesine asla gidemeyecek, Grace'i tebrik edemeyecek, burada yalnızlık ve havasızlıktan ölecek, dahası, geldiğim yere, Türkiye'ye dönemeyecek, bildiğim sokaklarda gezemeyecek, Türk usulü çay içemeyecek, denizi seyredemeyecek ve en kötüsü, artık düş göremeyecekmişim gibi geldi bana.

Altıya çeyrek kala, yağmurlu bir akşam, bir kasım gününde, bir Orta Amerika eyaletinde, eski ruhlu komik birinin -buradaki rütbesi asistandır- şiir aşkı alevlenmiş böyle bir akşamdaki bu yalnız ölümünü kimse görmedi. Sular her yanını sardı, nefesi ağır ağır kesildi.

*Sana bazen sensin derim, bazen de benim derim
Ne dersem diyeyim, ben aydın ve parlak bir güneşim.*
Mevlana, 1940

Omzuma birileri vuruyor. Omzuma ellerinde anahtarlarıyla hiç bu kadar güzelini görmediğim siyah kadife bir yüz, bu yüze yayılmış bembeyaz dişleriyle tombalak, şen biri, dışarıda kaldınız galiba, diyor.

Exit ışığı üstündeki lacivert iş giysisine düşerken kapıyı bana hiç yoktan açıyor, hiç yoktan bir dünya var ediyor.

Üzülmeysin, diyor anlayışlı bir sesle.

İnanın ilk değilsiniz. En az bin taneden biri.

Odada ona lokum sundum. Beraber çay içtik. İçtiğim en güzel çay.

Oxley Hall'a vardığımda saat neredeyse sekiz olmuştu ve Farah kendi dosyasındaki son dizelerini okuyordu Rumi'nin.

Ben aydın ve parlak bir güneşim.

Kapı 2:

Kayıp çanta

Kapıyı utangaç biçimde aralayıp içeri girdim. Farah'ın son dizeleri çoğunluğu Ortadoğulu ve Akdenizli, Amerikalıysa da bir yanından bu coğrafyaya ait bir seyirci kitlesi tarafından canı gönülden alkışlandı. Farah gözlerini mahcup bir genç kızın kilerle değiş tokuş etmişti. Elleri biraz kaba, çok işler görmüş geçirmiş, yanakları perçem perçem kızarmış. Bir ara göz göze geldiğimizde elleri ve kafasıyla bana, neredesin diye sorular yağdırdı. Bense ona kusura bakma, dedim aynı işaret diliyle.

Sırada bekleyen bir-iki kişi vardı. Onları dinleyebilecek güç ve takat yoktu dizlerimde. Bir sandalyeye oturup akşamın bitmesini bekledim.

Sonunda o an geldi ve Grace'in bitiş konuşmasıyla her şey noktalandı. Farah, neredeyse gecenin yıldızıydı ve hemen herkesle konuşacak bir şeyi vardı. Dışarı çıktığımızda yağmur şiddetini iyiden iyiye artırmıştı. Onu kutlayıp ön koltuğa yerleştirdim. Yola koyulduk. Ona akşamın ve kapının bana yaptığı azizliği, bu yüzden ona yetişemediğimi anlatırken ayağıma bir şey takıldı. Dikkatli bakınca bunun küçük bir portföy olduğunu anladım. Farah'a dönüp sordum: Burada ne diye portföyünü saklıyorsun Farah Allahaşkına?

Farah bir çığlık kopardı.

Korkunç bir çığlık kopardı Grace.

Çantam, diye bağınıyordu. Geceyi birlikte düzenledikleri ne kadar insan varsa hepsini bir panik almıştı. O ise boş sandalyelerin arasında koşup duruyor, yerlere, kalorifer mazgallarının arkasına, duvarda asılı büyük dünya haritasının diplerine bile göz atarak olmazı olabilire dönüştürmek istiyordu.

O portföyü mutlaka ama mutlaka bulmalıydı.

Kapıdan içeri girdiğimde onu neredeyse çıldırmış buldum. Grace, portföyün bende, dediğim zaman bile beni tam olarak duymadı. Güzel gözlerinden ip gibi yaşlar iniyordu. Anlardan sonra elimdekini fark ediverdi. Bu arada Farah da gelmişti. Grace'i kanatları kırpılmış küçük bir melek gibi yakınlardaki bir koltuğa oturttuk. Hâlâ ağlıyordu.

Hayatının en önemli ve biricik aşkının hayatta ona sunulabilecek en güzel anısı olan kurumuş bir okka gül yüzünden bunları yaşamış olduğunu hiçbir zaman öğrenemeyecektik. Portföyünü eline tutuşturduk. Yanaklarından öptük. Biraz sakinleştikten sonra yola koyulduk Farah ve ben.

Tek Kişilik

O da orada yaşıyordu. Türki cumhuriyetlerin birinde bir bu-
çük yıl çalışmıştı. Milli görüşe hayrandı. Milliyetçilik bir milleti
millet yapan biricik ruhtu ona göre. Hayrandı bu kavrama. An-
cak işin aslını soracak olursanız bu hayranlığın nedenini o da
tam olarak bilmiyordu. Güzelce yüzlüydü, kalçaları endamlı, el-
leri ve tırnakları bakımlıydı. Böyle bir haldeyken bir gece evden,
koca evinden kaçıverdi Kate.

Hayata karşı duyduğu memnuniyetsizlik, kaynağı belli olma-
yan yükselme hırsıyla birleştğinde, kesinlikle aşikârdı ki haklarını
bilip, bu hakları sonuna kadar muhafaza edecek sağcı bir muha-
fazakâr olacaktı. Şansını bir parçacık daha zorlarsa liberal de ola-
bilirdi. Ancak bu durum bizim konumuz dışındaydı kuşkusuz.

Kate'in yüzündeki mimikler, genellikle negatif imalar ve iç-nellemeler içerdiğinden, onun geleceğin olumsuzlayıcı robotla-rından biri olabilme ihtimali de az değildi hani. Kate adlı bir ro-bot, eve gelen kayınvalidelere, istenmeyen konuklara, o çekil-mez arkadaşlara birebir bir antiseptik olabilirdi. Sesindeki o me-talik tınıyla hele bir "çok saçma" demeyegörsün ya da sol kaşı-nı hafif kaldırıp dudağını yüzüne doğru hafif gererek, "Ben bu-nu anlamadım, sanırım (bu sırada arkasına döner, sağa sola ba-kınır) hiç kimse de anlamadı" demesi; "aptalca" tek ve vurucu hamlesini getirebilirdi hemen arkasından. İşte şah ve mat oldu-nuz bile. O bununla yetinmeyecek, saçlarının önündeki tutamı sağ elinin işaretparmağına dolayacak, aynı metalik fütursuz ses-le, "Şahtınız şahbaz oldunuz" bile diyecekti.

Orta sınıf evlilik tipine bakıldığında, Kate masum, küçük bir kızdı. Yazar bu yüzden okuru fena halde kandırıyordu. Ama Ka-te, o küçük kız, yüzünü buruşturduğu zaman, o çizgilerin geçit vermezliğini gördüğünüz zaman, hayır, bu kez yazardan masu-munu bulamazdınız.

Bir yer: Saho

Emniyet sübaplarınızı patlatın. İki ay önce açılan bir bardı Saho. Tek harf farkıyla inatçı bir alternatif oluşturma tutkusu içersindeydi. Şehrin ikinci sınıf caddelerinden birinde bol bira ve Clara ve grubunun country müziği eşliğinde -Clara'nın "buna tam olarak country denemez, biraz yapıbozumculuk var bu iş-te, heavy metal bile diyebilirsiniz buna" dediği o tanımsız mü-zik eşliğinde- kafayı, isterseniz iyiden iyiye bulabileceğiniz bir yerdi Saho. Bir lezbiyen banydı. Çok ama çok sıcak bir bardı.

Oraya gittiğim sırada, varabileceğim en son noktaya varmış-tım hayatımdaki – ya da bana öyle geliyordu. Bu duygudan korkmuyordum aslında. Korktuğum, insanların bana baktıkları anda yüzlerinde gördüğüm boşluk ve bu boşluk içinde bana

çelme takmaya meyilli baştan savmacı hamleleriydi. Ha, bir de komiklikleri tabii. Onlar da benim bu hislerimi anlıyorlar ama belli ki “bırak şu çelimsizi,” diyorlardı. Bu çelimsizliğin bende kompleks yaratmadığını söyleyemem. Bu yüzden kendimle ilgili anılar, ufak bir tarihçe ya da kısa bir özyaşam öyküsüne başvurmadan duramayacağım. Biseksüel olduğuma inanıyorum. Bu akşam Saho’ya biraz demlenmek için geldim. Clara’yı çok uzun zamandan beri tanırım. Kafamdaki boşluğu anlar anlamaz, boş ver, dedi bana, takma kafana. Gidip biraz tatil yapmamı öğütledi, rahatla, dedi. Gruptaki öbür kızlar da iyidir ama Clara başkadır. Yüreklidir, hoştur, keyiflidir. Sizi gammazlamaz, kaçışlarınız onu hiç mi hiç bağlamaz; belki de kaçışların en irisini yaşadığı için. Clara’nın kendini taşıyışını seviyorum, gitaristliğini ve solo şarkılarını. Bu gece nereden baksan on tane söyler artık. Saho’nun zenci müdiresi, barın müdavimlerinin “patron” Tony ta ilerlerde oturduğu köşesinden, göğüsleri masaya taşmış, bana el salladı. Bu sırada neredeyse sahne almakta olan kızlar da beni gördüler. Ses düzeni, ortam, her şey yerindeydi. İçerisi tıklım tıklımdı. Zarafetin sözde tanımlara uyan yanının giremediği bir bardı burası; bu yüzden de en zartıftı.

Ne diyordum, unutmaya ihtiyacım vardı. Siyah bir bira söyledim. Sahneyi diklemesine kesen bir noktadaydım. Işıklar kırmızıydı. Clara’nın yüzüne vuranlarsa güneşin en dik saatlerindeki gibi.

“Bu şarkı agoni odasında ölümü kucaklamasına ramak kalmış, eski, güzel M.’ye ithaf edilmiştir, bu şarkıyı iki gün önce besteledim,” dedi Clara. Arkasına döndü; bir, iki, üç:

*Agoni odası dönüşü olmayan bir yolun son durağı
Her şey sisli, unutulmaya yüz tutmuş
Kendi tarihine ağır ağır yabancılaşıyorsun
Küçük bir odada, sıcak mı sıcak*

Ve vokal:

*Demirleri beyaza boyanmış eski bir hastane karyolası
Beyaz badanalı kutu bir odada
Yalnızsın. Yalnızsın*

Sonra Clara gene gün ışığında:

*Bırak meleğin olayım. Azrail olsam, ne dersin?
Ben sana geldim
Dişi ya da erkek değilim, cinsim yok benim.
Artık acı çekme n'olur*

Vokalistlerden Jean:

*Artık acı çekmesin.
Beyaz küçük bir odada
Yükü ağır
Hayatı çok ama çok bedelli bir kadın
Ağır ağır aklanmaktadır zamana ve yaşanmışlıklara
Hatırlar, hatırlar*

Ve sonra korkunç yüksek ritimli bir gitar solosuyla Saho titrer.

İnsanı delirten bir metalik ses yayıldı ortalığa. Sanki herkesten o kadını anlamalarını, onun düşlerinden birini -hayatının kesitlerinden birini- yaşamalarını istiyorlardı. An içinde kaybol, diyorlardı sanki. Dehşet bir müzikti, dehşet.

Bittiğinde ellerimi patlatırcasına alkışladım onları. Işıklar yavaş yavaş sönüyor, barın önünde el ele tutuşmuş çiftleri, tek başına bir sandalyeye tünemiş son vuslat yorgunlarını emip geçiyordu.

Clara'nın sesini hayal meyal duyabildim. Başka bir şarkıya başlamıştı bile gitarıyla birlikte:

Bir gece. Yıllar, yıllar sonra korkunç bir ziyafet masasıydı. (Ve bateri başlamıştı.) Evin sahibi kadın bir zamanlar makarna yapmakla işe başladığını, çok sonradan bu maharetleri kapıldığını anlatıyordu ona ve herkese. O ve herkes, kimse dinlemiyordu onu aslında.

Sonra sadece Clara:

Bir rüya görmüştü

Rüyanın içinde bir prensesti kendisi (Bateri: güm güm güm güm)

Onu bulan Prens, Kelibialı bir tüccardı

Ona benimle gel

Ama ilk önce büyülü anahtar

Sözcüğü birlikte söyleyelim

Sonra ver elini Tunus dediğini (Bateri: güm güm güm güm)

Zamansızlıktan galiba o anahtar

Sözcüğü bulamadı Clara (Bateri: güm güm güm güm)

Ama o Kelibialı Prens'le evlendi

Ve dosdoğru Tunus'a.

Orada cinlerle ve yeni rüyalarla

Oyalandı babam oyalandı Clara (Bateri: güm güm güm güm)

Canım, bundan da alır mıydın diye sordu biri

Durdu bekledi Clara.

Somon füme. Somon füme. Somon füme

Bateride Lily şimdi coşmuştu: Allahın belaları yemeyecek Clara bu somon fümeyi, yemeyecek işte. Gidin kendinize yeni hayat kaynakları bulun. Mesela gidin dindar olun. Ya da deliler gibi sevişin birbirinizle ama kondomlarınız çiçekli olsun!

Sonra iki baget uçtu havaya, havada birbirlerini aradılar bir müddet, günün dik, sert ışığı üzerlerinde dolaştı ayrı ayrı, birbirlerinin havada attıkları taklaları seyrettiler, bir de onları seyreden kendilerinden geçmiş seyircileri. Lily'nin ellerine tekrar

döndüklerinde şarkı bitmişti zaten. Bu kez Lily alıp onları to-
kuşturdu birbirlerine. Çıt çıt çıt çıt çıt çıt çıt.

Bu arada omzuma dokunan elle yerimden sıçradım.
Tony'ydi.

“Ne o, bu ne acayip keder çerkeztavuğu,” dedi.

“Sorma,” dedim. “Hiç sorma.”

“Bırak bu kibar numaraları da anlat hadi,” dedi.

“Ne anlatayım,” dedim. “Hep bildiğin hikâye. Ciddi bir me-
tamorfoz geçiriyorum,” dedim.

Hah hah ha, diye kalın kalın güldü. “Şu garabet yolculuklar-
dan ha,” dedi.

“Sorma,” dedim, “hiç sorma.”

O hâlâ kalın kalın gülüyordu. Bu arada gene Lily'nin sesini
duyduk: “Şimdi sevgili konuklarımız, girişte satın aldığınız nu-
maralar için, büyük çekilişin başlaması için, siz sevgili konukla-
rımızı heyecandan kurtarması için çok sevgili patronumuz Tony
Blair'i sahneye davet ediyoruz,” dedi.

“Aman. Bu Lily. Sosyalist davulcu.”

“Bence mahsuru yok Tony,” dedim.

“Tamam tamam, senin gibi bir Marksiste bu söylenmez za-
ten, değil mi? Hepiniz aynısınız,” dedi.

Sonra iri kalçalarını sallaya sallaya sahneye doğru yürürken
bir an durakladı. “Sen gene de şu 22'yi al. Olur ya, piyango sa-
na vurur, üç kuruş para kazanırsın da hayatın değişiverir,” dedi.
Sahneye çıkarken onunla birlikte sahneye bir lotarya küresi de
geldi.

“Ay burası çok aydınlık,” diye bağırdı Tony. “Kusura bak-
mazsanız güneş gözlüklerimi takacağım.” Kızlara döndü: “Bu
ışık altında nasıl o acıklı şarkıları söylüyorsunuz bir türlü anla-
mıyorum,” dedi. Sonra tekrar seyircilere döndü. “Şimdi çekece-
ğim numaradan önce size bir yemek tarifi vermek istiyorum.
Aaa, niye öyle yuhluyorsunuz? İyi kızlar yemek pişirir, hepiniz
burada çok özgür görünüyorsunuz, mutfaklarda ne yaptığınız

belli mi peki?” Önündeki sıralardan şiddetle itiraz gelince: “Pe-ki şekerim, sen dinleme, kulaklarını tıka,” dedi. Ve başladı tarifi vermeye:

“Efendim, tencereye tam on dört bardak su koyacaksınız. Soğanlar soyulmuş, havuçlar kazınmış olacak. Tabii bir de tük-leri yolunmuş, içi temizlenmiş, tütsülenmiş ve yıkanmış bir ta-vuğunuzun olması gerekiyor elinizde.”

Bunları anlatırken kalçalarını oynatmaya devam ediyor, ba-zen güneş gözlüklerini burnuna indirip çıplak gözle karşısında-kilerin tepkilerini almaya çalışıyordu.

“Şimdi bunu niye anlattım. Aç kulaklarını da sen de dinle,” dedi az önce hafif ağız dalaşına girdiği seyirciye. “Bir arkada-şım var efendim,” deyip benim durduğum yeri gösterdi. “Kendisi Akdeniz toprağında bir süre kaldı. (Üzerimde şid-detli bir spot.) Uzaklarda yani. (Bir de kırmızı ışık. Şimdi iki ayrı ışık koni biçiminde beni kesiyordu.) Bize öğrendiği ye-meklerden birkaçını tanıttı. Ama ne yalan söyleyeyim, bunla-rın içinde çerkeztavuşu her zaman ilk tercihimiz olmuştur. Çok ama çok nefisti. Yemeği yedikten sonra ona çerkeztavuşu demeye başladık. Şimdi öbür adını sorsanız inanın hatırlaya-mam.”

Hatırlamıyoruz, diye bağırdı kızlar. Lily de bateri de elbette: Ha-tır-la-mı-yo-ruz.

“Gördünüz değil mi,” dedi Tony. “Bu akşam biraz canı sık-kın. Keyifsiz de. Kimseyi görmek istemiyor. Ne dersiniz,” deyip hem kızlara hem de seyircilere sordu. “Ona şu elimdeki mikro-fonu uzatayım mı, bize derdini anlatsın?”

Ben durduğum yerden hem ellerimle hem de başımla olmaz desem de boştu. Hayır, diye bağırmaya devam ediyordum, son-ra Tony’nin sesi duyuldu: “Ve işte Baylar Bayanlar, karşınızda çerkeztavuşu.” Üç-beş kişi alkışladı, derken diğer kızlar da dev-reye girdiler. Tony kıs kıs gülüyordu.

Mikrofonu elime aldım. Tam olarak ne anlatacağımı bilmiyordum.

“Aslında,” dedim, “biliyor musunuz, canım sıkkın. Canım hayli sıkkın.”

Salondan, kimin değil ki, sesleri yükseldi.

Sıkma canını yav, diye bağırdı biri.

O gittiğin yerlerdeki gece hayatını anlat, diye bağırdı bir diğeri.

Ben öylece, mikrofonla kalakaldım. Sonra aklıma gelen ilk şeyi anlatmaya başladım.

Onunla bir kış günü tanıştık. Ama diyorlar ya çerkeztavüğünün asıl adını unuttuk diye, adlar gibi çehrelere ilk kez merhaba deyişinizin net kanıtları da kalmaz aklınızda. Sadece kalan bir hatıradır, bir yüzdür, bir cisim. Ne bileyim. Bana bir gün şekerli bir kahve yaptı, sonra ertesi gün yine yaptı, sonraki günler ve yıllarda da. İnsanlardan çok çekmişti, bana bu yüzden başlangıçta hiç yüz vermediğini hatırlıyorum. Belki de ilk tanışmamız bu fiille sınırlı kalabilir. Nedenisizce onu çok sevdim. Hayatıyla ilgili en ufak bir detay bilmememe karşın.

İki gün önce bir mail aldım Kelibia’dan. Bir öğleden sonra geçti elime. O, böbrek yetmezliğinden ölmek üzereymiş. Kelibia’daki tek dostum, komşum ve sırdaşımdı Melek.

Evet, şimdi kaldığımız yerden devam ediyoruz, dedi Clara.

Annem modern bir ismim olsun istiyordu.

Ola ola Clara oldu adım

*İçim cevizle, Tunus’un kızgın, yıldırııcı güneşiyle dövülmüş,
bir de aksanlı Arapçam*

Buraya döndüm

Tüylerim yolunmuş, içim temizlenmiş, tütsülenmiş ve yıkanmışım.

Tunus’taki bağımsızlık hareketine gelecek olursak...

“Kes, burada kes, tamam,” dedi Tony. “Şimdi kazanan numaraya sıra geldi.”

Alelacele bir numara çekiverdi renkli küreden. Tahmin ettiğiniz numarayı çekmişti elbet.

Herkes çılgınlık ve kahkahalar atmaya, gece kaldığı yerden devam etmeye başlayacak gibi olduğunda kapıda süklüm püklüm bir kız belirdi. Kapıdaki bodyguard James’e gidip bir telefon edip edemeyeceğini sordu. “Hiç param yok, bana borç para verebilir misiniz?” dedi.

James iri cüsseli, nükteyi seven, vakti zamanında Körfez Savaşı’nı protesto ettiği için hava kuvvetlerinden atılmış bir askerdir. Sahnedeki kızlardan en cılız gitaristi gösterip, “O bu gecenin en zengini, git ondan iste,” dedi.

Kız yüzünü buruşturup o yamuk gitaristten borç para istemektense ölene kadar kimseye telefon etmemeyi yeğleyeceğini söyledi James’e.

“Sen bilirsin,” dedi James ve arkasını dönüp gitti.

Kız Gibi Bir Aşk

27 Şubat. 1998 Cuma. Meral'le doktorasını yapmakta olduğu okul öncesi eğitimiyle ilgili kitaplardan ve aşktan konuştuk. Özellikle aşk konusunda "önce sen," dedi bana. Bu konuda biraz çekingendi, bu konuda biraz kırık. Oysa neler neler başarmıştı hayatta. Kütahya'da başlayan serüveni, Mersin'e, Mersin'den Ankara Hacettepe'ye, oradan Antakya'ya, sonra Ankara Bilkent'e ve nihayet Columbus'a kadar uzanmıştı. Doktorasını tamamladığında Uşak Eğitim Fakültesi'nde mecburi hizmetine başlayacaktı. Hepinizin çehreleri ne kadar farklı ama hepiniz ne kadar dik kafalı, ne kadar da mahzunsunuz bakışlarınızda diyordu birbirinden farklı, ayrı, aynı geçmişlerimiz. Aşka gelince... Aslında bu konuda ben de epey çekingen ve epey kırıktım. Aramızdaki tek fark onun bu çekingenliğini ve kırıklığını hâlâ çok ciddiye alıyor olmasıydı, hâlâ bu konuyu çok önemsemesi, hâlâ anlamlar, değerler yüklemesi ona. Bense bunları aşmış o müthiş kadın değil, olsa olsa bunların hiçbirini aşamayıp kader böyleymiş demeyi tercih eden biri idim. Bir yandan benim mamulüm olan kıymasındaki tuzu fazla kaçmış poğaçalar ve yanında çayımızı içerken bir yandan da ona aşk izlenimlerimi anlattım.

O duvarların bir dili olsaydı da konuşsaydı. Geniş bir kordordan önce, kız gibi bir arabam olacak, diyen o adamı sana anlatmalıyım.

Ön dişlerinden üçü yok. Saçları Ağca'nınkiler gibi, son hali gibi yani, kesimi ve aklarıyla aynı ona benziyor. Parmakları uzun, kendisi gibi. Yüzünde inanılmaz bir acı esmiş gitmiş ama iz bırakmış renksizce; tüm tebessümlerinde -en çok o ince, anımsız, anısız tebessümlerinde- kendini ele veriyor. Çantamı alıyor, sağa sola sallıyor, kendince çantalarla ve güvenlikle kurduğu ilişkiler ağından çantam zarar almadan, hasarsızca geçiyor. Elime dördü hafif silinmiş bir kırk iki tutuşturuyor. Demek içerde kırk bir kişi var fikri çözümü çok kolay bir denkleme dönüşüyor.

Günün erken bir saati için kırk ikiyiz. Uykuya yenilmemişiz, sürünerek ve istemeyerek de olsa buraya gelmişiz, içeriye girdikten sonraysa gün bildiği gibi ilerliyor, kafamızdaki bulmacalar da. Demek kırk iki. Az. Kesinlikle az. Ne de olsa koca bir kütüphane burası. Kırk iki kişi nedir ki?

O zaman mı söylüyor bunu, hani tam ben elime tutuşturduğu numarayı alıp kimlik kontrolünün yapıldığı o kulübeye doğru ilerleyecekken, hani arkamdan iki gencecik üniversite öğrencisi daha gelmişti, hani onlar da çantalarını uzatmaya yeltenmişlerdi, ben, diyor, hayatımı değiştireceğim. Önce buradan emekli olacağım, sonra emekli paramla bir araba alacağım. Kız gibi bir araba, diyor. Gözleri karanlık bir kırpıştan sonra aydınlanıp parıldayan, etrafını da hale hale ışıltan yalnız bir deniz feneri; şimdi, sabahın bu saatinde bedeni ufka çevrili, badanası kabarmış ve izbe bir derya bekçisi. Eliyle ceketini düzeltiyor, boğazını temizliyor. Usundaki o hayale orada, hemencecik dalıveriyor.

Ben kırk iki numaramı alıp usulca uzaklaşıyorum ve dosdoğru kimlik kontrolüne gidiyorum. Kütüphane kocaman bir fanussa, kimlik kontrolü durağı küçük bir başka fanus. İnsanın aklına aē kapıyı bezirganbaşı günlerini getiriyor. Kapı hakkı için verdiğimiz kimliklerimiz, saf, erken gelen gençliklerimiz, aynı saflıkta, yorgun argın bitişlerimizi bildiği için mi, evet onun için, bu ikinci fanusta durdurulup kontrol ediliyor. Ben kırk iki numarayım, diyorum. Gerimde kalmış iki çocuk, vestiyerin önünde, şantalar, diyor.

Kimlik kontrolü bitti. Kodlandım, hayatımdan bilinmez bir an daha uēup gitti.

Bugün süreli yayınlara mı, yoksa inatla sabredip sonunda kavuştuğum kitaplara mı başvursam?

Önce bir fiş doldurmam gerekecek – her bir kitap, dergi, her ne ise onun için:

Kitabın adı

Basıldığı tarih

Kitabın türü

Kitabın varoluş nedeni

Kitabı sizin isteğiniz nedeniniz

Onunla aranızda-n geçip gidenler

Tam bunları düşünürken az önce girdiğim büyük fanusun büyük kapısını ve vestiyer önünde oyalanıp durmakta olan Elif ile Mete'yi görüyorum. Gözleri ilerilere çevrili, put gibi kalmış bir vestiyer bekçisine çantalarını teslim edip dörtleri neredeyse silinmiş kırk üç ve kırk dört numaraları alıyorlar. Oradan geçip küçük fanusun önüne geldiklerinde beni görüp tanıyacaktı diye ödüm kopuyor. Bugün, burası tanış verecek yer değil canım.

Onları birlikte tanıyışım, tuhaftır ilk başta Mete üzerinden oluyor. Bana, birlikte yaptığımız bir tren yolculuğundan sonra, trenin vardığı o son heyula durakta bir koşu gidip hüsnüyusuf alıyor ve gencecik bir sesle, "Seni seviyorum," diyor. İstasyondan ayrılıyor. Sonra birbirimizi defalarca (en az iki kez) görüyoruz. Buluşma yerimiz hep o istasyon oluyor. Ben ilk önce gidip tartılıyorum, sonra gidip kalp ritmimi ölçtürüyorum. Kaşarlı bir tost yiyip çift porsiyon demli bir çay içiyorum. O ise yanımda gezinip duruyor, kiloma içerliyor, kalp ritmimin çok bozuk olduğuna dikkat çekiyor, bu çaylar mideni bozacak haberin olsun, deyip beni uyandırıyor. Sahil boyunca yürüyor, sahildeki kuşlarla eğleniyoruz, cak cak diye sakız çiğniyoruz.

Ayrıma yerlerimiz hep farklı oldu. Ayrıış nedenlerimiz de. En son olanı sahnede beliren güzeller güzeli Elif'ti. Perde bir daha açılmamak üzere üzerime kapandığında gene sağa sola simit kırntıları atıyor, ilerden gelecek yüz on birinci treni heyecanla bekliyordum. Elif o yüz on birinci tren oldu. Elinde hüsnüyusuflarıyla bir son burukluğu yaşayan Mete'ye dönüp *Öpsün seni Zeki Müren* demekten kendimi alamadım.

Meral burada gülmeye başladı. Gerçekten böyle mi dedin, deyip duruyor.

Elbette hayır, diyorum. Ama demeyi çok isterdim. Gene de dediğimi farzedip bunun üzerine çeşitlemeler yapıyorum. Sonuç olarak ne yüz on birinci trenin ne de Zeki Müren'in o günkü kalp ağrımdan haberdar olduğunu sanmıyorum. Kalp ritmi mi bir daha ölçtrmemeye de zaten o gün karar vermiştim...

Önümdeki fişi şöyle doldurdum:

Kitabın adı: İstasyon

Basıldığı tarih: 1986

Kitabın türü: (Matrak) Bir öykü

Kitabın varoluş nedeni: Bilinmiyor. Bilinmesi de gerekmiyor

Kitabı sizin isteyiş nedeniniz: Galiba gençliğe dönme isteği

Onunla aranızda-n geçip gidenler: Aramızdan trenler geçti

Bu fişi doldurduğumda onlar çoktan okuma odasına geçmişlerdi.

Kafamı kaldırışım ve yeniden bir fişi alışım

Öbür fişi çöp kutusuna atmak isteyişim, atamayışım.

Vestiyerdeki kişi olduğu gibi yerinde oturuyordu. Oturduğu yerden bana el salladı. Ben de ona. Aslında benim el salladığım Elvan ve Mehmet'ti. Aslında benim el salladığım bu soğuk ve rutubetli binada, benimle en sıcak dostlukları paylaşırken, aşkların en tutkulu ve en sıcağını yaşayan bu keyifli iki insanın bana verdiği güvendi aklımı başımdan alan, aklımı başıma getiren – hah işte aşk böyle bir şey olmalı, yok yok aşk böyle bir şey olamaz, dediğim.

Mehmet Elvan'a gene kızıyordu. Elvan gene, her zaman olduğu gibi randevusuna geç kalmıştı. Üzerinde güpgzel bir etol vardı. Elvan böyledir işte. En olmadık zamanlarda en olmadık

giysileri giyer, aksesuarları takar takıştırır. Bizim de içimiz açılırdı. Kısacası Elvan bir içim suydı. Öte yandan birlikte yaşadıkları ne büyük bir aşkı ki sürekli kavga ederlerdi. Örnek:

Mehmet: Elvan, bugün niçin şu etolü taktın?

Elvan: Aman ne var bunda Mehmet, bugün bu şekilde doluşmak istiyorum.

Mehmet: Pavyon şarkıcılarına dönmüşsün.

Elvan: Pavyon şarkıcısı anana benzer.

Mehmet: Anama laf etme.

Elvan: N'olmuş edersem.

Mehmet: Ağzını topla.

Elvan: N'olur toplamazsam.

Mehmet: Topla diyorum.

Elvan: Toplamıyorum, var mı?

Mehmet: Elvan diyorum.

Elvan: Kes sesini be!

Ağlama sesleri.

Elvan: (Ağlarken) Bugün böyle değişik olsun istemiştım. Bir kerecik de bana iyi davransan olmaz mı?

Mehmet: (Şaşkın ve üzgün) Şunu gündüz takmak, ne bileyim...

Elvan: Kes, dedim. Tamam. Konu kapandı. Sen benim bütün özgürlüğümü elimden alıyorsun.

Mehmet: Ne ilgisi var Elvan?

Elvan: Öyle tabii. Yoksa böyle hayvan gibi laflar eder miydin bana.

Mehmet: Ağzını topla Elvan.

Elvan: Toplamıyorum işte.

Mehmet: Yeter be yeter. Ben gidiyorum.

Elvan: Cehennemin dibine kadar yolun var.

(Kapı sesi)

Sonra otobüste.

Elvan: Ne diye bana öyle davrandın sanki?

Mehmet: Yeter. Konuşmak istemiyorum.

Elvan: Gene konuşmaktan kaçırıyorsun.

Mehmet: Evet, kaçırıyorum. N'olmuş?

Elvan: Bak Mehmet, benimle doğru konuş, tamam mı?

Mehmet: N'olur konuşmazsam.

Sonra kütüphanenin önünde.

Mehmet: Senin bu dırdırın yüzünden gene geç kaldık rande-
vumuza.

Elvan: Şimdi yine suçlu ben oldum, değil mi?

Mehmet: Tamam, suçlu benim. Seninle olmakla da en bü-
yük suçu işledim.

Elvan: Anladım, tamam anladım. Her şeyi çok iyi anladım.

Mehmet: (Biraz şaşkın) Neyi anladın?

Elvan: Hep şüpheleniyordum ama artık eminim.

Mehmet: Neden eminsin Elvan?

Elvan: Artık beni sevmediğinden. Sen artık beni sevmiyorsun
Mehmet.

Mehmet: (Yumuşamış) Senden başka kimi sevebilirim ki ben
Elvan? Ben senin kölenim.

Elvan: Asıl ben senin kölenim. Öyle olmasa senin gibi kıs-
kancın yanında işim ne?

Bu sırada kütüphanenin içine doğru ilerler; vestiyerin önüne
gelir, çantalarını bırakır, dörtlere silinmiş kırk beş ve kırk altı nu-
maraları alırlar. Vestiyerdeki adamın gözü kızın etolüne takılır
kalır. Daha çok rengine. Tiz bir mordur etolün rengi.

Kitabın adı: Renkler

Basıldığı tarih: 1992

Kitabın türü: Deneme

Kitabın varoluş nedeni: Renkleri daha iyi anlamak

*Kitabı sizin isteğiniz nedeniniz: Siz, peki siz, renkleri merak et-
mez misiniz?*

*Onunla aranızda-n geçip gidenler: Elvan'ın etolünün rengi
ve diğer renkler.*

Evet ya, daha çok Mars'ın neden kırmızı renk olduğu üstüne:

Elbette demir oksit yüzünden, dedi Esra Mahir'e. Dünyanın nasıl oluştuğu, yerkürenin nasıl çatladığı ise konumuz dışı. Ne deli saçması şeyler bunlar, diye içinden geçirdi Mahir. Şimdi sırası mı yani?

“Bana inanmıyorsun, değil mi?” diye sordu Esra.

“İnanmak mı? Hayatta en çok inandığım insan sensin benim,” dedi Mahir Esra'ya. “Ama şimdi bu güzel sabahı değerlendirmek yerine, yok astronomi, yok şundan bundan konuşmak biraz sıkıcı geliyor bana.”

Esra biraz bozulmuştu. Gene de bu duygusunu pek ele vermedi. Peki, dedi. Ancak bir koşulla. Bu soracağım soruya cevap ver. Doğruysa Gülhane'de çay içeceğiz. Cevabım doğru olmazsa ne olur diye sormadı Mahir. Son bir gayretle sorulacak soruyu ve ona bulabileceği makul bir cevabı özledi. Karşısındaki kıızı ne kadar çok seviyordu.

Esra biraz şımarıkça, eteklerini oturduğu bankın üzerine yayarak, saçlarını sabah güneşi çiyine bulandırarak ince ince sorusunu sormaya başladı. Söyle bakalım Mahir Bey, aşkın kimyasında ne vardır?

Mahir tüh diye başını salladı. Geçen gün gazetede yeni bir buluş olarak çıkan o formülü ne diye unutmuştu sanki. Nasıl atlamıştı. Üstelik o küçük haberi kesmeyi ne kadar çok istemiş, Esra'ya aşkının bir kanıtı olarak sunmayı nasıl da içinden geçirmişti. Ama unutmuştu kesmeyi işte. Allah kahretsin. Düşündü, taşındı. Debelendi. Yok. Maalesef, dedi üzgün. Bilmiyorum.

O halde, dedi Esra, dosdoğru kütüphaneye gidiyoruz.

“Ne, dedi Mahir, aşkın kimyasının formülünü bulmak için şimdi de kütüphaneye mi gideceğiz?”

Esra Mahir'in gözlerine şöyle bir baktı. Hayır, şaşkın, dedi. Biz onu zaten biliyoruz. Orada arkadaşlarla buluşacaktık, unutun mu?

Gülhane'den Beyazıt'a kadar da bir daha evrensel hiçbir soru sormadı Mahir'e.

Saat ona doğru kütüphanede buluştuk hepimiz. Akşama kadar herkes kendi kitabının ve fişinin izini sürdü. Akşamüstü ves-tiyerdeki adamı yerinde göremedik, numaralarımızı başka bir adama teslim ettik. Sonra Beyazıt'tan Eminönü'ne birlikte yürüdük ve bir vapura bindik. Hayallerimizdeki binlercesinden biriydi. Ölüme karşı ne zaman gücümüz tükenir, ölümü o zaman anlamaya başlarız. Belki de daha çok yaşamı, daha çok yaşamı. Ben bunu anlayan son kişiydim bu tuhaf grupta; bu yüzden bunu itiraf eden de gene ben oldum sanırım. Çay içerken gözüm o tabloya takıldığında tüm bunları düşünüyordum:

"Elinizdekini yere atmayın, yerlere tükürmeyin, koltukları kesmeyin,

cep telefonunuzla bağıra bağıra konuşmayın,
sigara içmeyin, çevrenizi temiz tutun ki..."

Azalsın ölümлерiniz, azalsın yaşamlarınız, düşleriniz, dostlarınız, yaşama direnciniz, diye geçirdim içimden.

"Öyle değil mi," diye sordum gruptaki arkadaşlara.

Etrafımda o tanıdık simalardan kimse yoktu. Kimse, hiç kimse. Bir tek adlar, bir tek anılar, onlar da bölük pörçük.

Öyle değil mi, öyle değil mi, öyle değil mi?

Yanımdaki, uzun ellerinde pırl pırl bir otomobil anahtarını sallayıp duran emekli olduğu her halinden belli, o yaşlı adamı tanıdım sonra. Gözlerimin içine bakıp, çok sıcak bir biçimde, bu kez gerçekten mutlu, gülümseyiverdi. Benim adımın Efkâr olduğunu biliyorsun, değil mi? Bu da Mercedes'imın anahtarı, diyerek.

Çaylar bitmiş, büyük tabaktaki poğaçalar azalmıştı. Dinlediğimiz kaset üçüncü kezdir aynı yeri çalıyordu. Nilüfer üçüncü

kezdır *git ona git benden selam söyle* diyordu. Çocukluğumuzun şarkıları bir bir önümüzden geçiyordu.

“Şimdi birazcık sen,” dedim Meral’e.

Yirmi sekiz yaşındayım. Nisanda yirmi dokuzuma gireceğim. Kütahya’da doğdum ama ilkokul-liseyi Mersin’de bitirdim. Üniversite sınavlarına girdim, Hacettepe Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü’nden mezun oldum 1992’de. Sonra Mersin’e geldim. Mersin’de özel bir okulda İngilizce öğretmenliği yaptım. Ondan sonra Antakya Mustafa Kemal Üniversitesi’nde okutmanlık yapmaya başladım. Üniversitenin İngilizce bölümünde hazırlık sınıfında *listening-writing-speaking* dersleri vermeye başladım. Bir yıl böyle gitti. Sonra Bilkent Üniversitesi’nde bir yıl yüksek lisans yaptım. Sonra geri döndüm, bir yıl hazırlık sınıfına ders verdim. Ondan sonra da beni buralara tutup fırlatan bu sınavı kazandım. Buraya geldim, fakat asıl konumu değiştirdim. Anaokulu ve ilkokullardaki çocuk eğitimi üzerine uzmanlaşmaya başladım.

İşte bu kadar, dedi.

Karasal iklimdeki göçmen kadın:

“Bana Göre Aşk”

Olentangy Nehri’nin üstündeki martıları ilk kez gördüğüm zaman böyle bir şey olamaz dedim kendi kendime o sabah. Herhalde düş görüyordum. Bir anda Mersin’in kıyısındaki bütün martılar havalandı. Ben onların arkalarında bıraktıkları toza öylece bakakaldım. O tozun bir ucu bana, Columbus’a, bir ucu İstanbul’a gitti.

Seni İstanbul Eminönü’nde görmeme ne demeliydi peki?

Sen ve İstanbul o dumanın içindeki görüntüde ne kadar da

belirgindiniz; oysa ikinizi de tanıımıyordum. Paşabahçe vapuruyla sular bir kez daha çitilendi, Boğaz'daki kaygısız dalgalar çilekeş dip yosunlarına karıştı sanki. Salınarak geçip gitti Sarayburnu'ndan, biraz hoyratça; sonradan hemen hepimize kalacak hüznünlü bir manzara bıraktı yürekte. Göz kamaştırıcı bir dala-vereydi suları dövüşü. Günün kör ışığı öylece sinmişti eski yeni Galata Köprüsü'ne. Hayır, henüz ışıklar akşamın tanıdık esinlerine yanaşmamış, ekmek arasındaki balık ikindiye katık olmuştu. Uzak, yakın kıyılar, mor, gri tepeler, binalar, salaş evler, dalgalar; hepsi birbirine karışmış, bir yandan da başka bir gerçeikle haşır neşir: Şu saatte yokta bile var edici bir ayrıntı saklı. Uzaklaşan Paşabahçe'ye akıl almaz düşler yükledim. Akılda kalan, eskimeyen, aşına bir eskiydi tanışıklığımız; bu yüzden birbirimizi hiç tanıımıyorduk, bu yüzden birbirimizi çok seviyorduk. Bu yüzden bu aşktı, bu yüzden karşılık aramadık.

“Benim sevgim karşılıksızdır,” dedi Tanrı karşısındaki Hispanik küçük kıza.

“Benim sevgim karşılıksızdır,” dedi Tanrı karşısındaki siyah küçük kıza.

“Benim sevgim karşılıksızdır,” dedi Tanrı karşısındaki kıvrık saçlı küçük kırma kıza.

Benim Tanrım İspanyol.

Benim Tanrım Afrika'dan göç etmiş buralara.

Benim Tanrım herkesi seviyor, dedi çocuklar birbirlerine ve küçük bir kitabın içinden Melezler başta olmak üzere herkese gülümsediler.

O nehrin ardına takılmış martılara bakarken, bir gün sonra Dr. Lether'in dersinde sınıfta sunacağı ödevi düşünüyordu. İlkokul öncesi kitaplardaki kavramlara alternatifler. Bir martı nehrin kirliliğine aldırmaksızın başını suya soktu. Şaşkın bir ördeğe benziyordu bu haliyle.

Mersin: Havuzun içine dalıp dalıp çıkıyor. Ama artık bedene su işlemiyor. Gemi karaya tosladı. Bir gece vakti bulunamayan çareler Nihat'la çerçevelenmiş bir geleceğe dönüştüğünde mutsuzluğu günlük bir alışkanlık gibi düşündüğü için hiç ama hiç canı acımıyor. O bunları B. Akgül'e anlatmadı. Daha çok kendine sunulan gerekçenin altının boşluğuna dikkat çekti. B. Akgül, şimdi yeniden başlamalısın, diyor. Biraz da Ondan çekiniyor. Sağı solu belli olmaz buluyor Onu. Oysa O bunu umursamıyor; en azından içi şu aralar sıkırken, rüyalarına diğer kadın girerken. Nihat'ın Onun yüzüne bakıp Onu kollarından tutup silkeleyişi: Seni sevmiyorum artık, seni sevmiyorum, anlıyor musun? Ha işte o zaman O buna hiçbir şey demeyecek. Tamam.

B. Akgül ve Sümbül Ona kol kanat gerdi. Kısa bir zaman sonra Ankara'daki okutmanlık görevine başlayacak. Bakarsın sonra ver elini Amerika. B. Akgül ve Sümbül'ün kızları Söğüt ile sabahları havuza gidiyorlar. Yapışkan yaz günleri geride kalmış, ağustos yarım yamalak bir güneşle geçip gidiyor. Evin üst katındaki zeytinliğe bakan odayı Ona verdiler. Erken bir saatte uyanıyor, güneşin doğuşunu seyrediyor. Ağaçların gövdesini saran kırmızı fiyonklu kurdeleler Onu güldürüyor. Bir morluk yayılıyor gökyüzünden toprağa. Bir sigara yakıyor. Sabahın bu saatinde yakılan sigara genzi deli gibi sarıyor. Öfkeli. Gene üstünden bir sinir bulutu akıyor.

Çok çok uzaklara gitmeliyim, diyor. Ancak çok uzağa gidersem gölgemi kovalayabilirim, onu bir köşede yakalayıp dosdoğru boşluğa fırlatabilirim. Nasıl olsa şu kara delik her şeyi kendi içine çekiyormuş; bir ittim mi behden önce gölgem o deliğin içine yuvarlanır gider.

Çok değil bir yıl sonra taa oralara düştü yolu. Yolculuklar ilk önce kafada başlar ya, kafasında o sabah başlayan yolculuk, uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra dileklerinin nihayetine getirdi bıraktı Onu.

Bir gün sonra derste:

“Peki ya senin Tanrın,” diye sordu Dr. Lether.

“Benim Tanrım bir kadın,” deyiverdi bir çırpıda. “Çok güçlü bir kadın.”

“Neden Tanrı motifini işledin,” diye sordu sınıftan biri.

“Yıllar önce bir yurtta kalıyordum. Zaten bütün hayatım yurtlarda geçti. Bu kaderi hâlâ değiştirebilmiş değilim. Odamızda ülkücü bir arkadaşı vardı. Walkman’iyle ya ‘İstiklal Marşı’ ya da ‘Mehter Marşı’ dinlerdi. Arada sırada bunları bize dinletirdi. Milliyetçiliğe takmıştı. Tek millet, tek din deyip duruyordu. Bu bana çok ama çok anlamsız gelmişti. Gene de onunla hiçbir şey konuşmadım. Bu proje oradan doğdu. Gölgeleler, inançlar, tuhaf tesadüfler, savrulmalarla çok büyüyebiliyor ve sizi boğabiliyor. İstedim ki herkes kendi gölgesini kendisi bulsun, onunla hesaplaşsın.”

Bir köprüünün başında durmuştu üç çocuk. Hispanik, Siyah, Kırmızı. O kirli martılı nehir kendince bir çocukluk masalı anlatmaya çalışıyordu onlara. Ama O, O duymadı. Nehir bütün çocukların bir gün büyüyeceğini ve hemen hepsinin benzer öyküleri olduğunu söylemeye çalışıyordu.

Gençlik dönemleri hep böyledir. Herkes kendisi için yaşadığının en feci geçmiş olduğunu düşünür, dedi Sümbül o turuncu ışıklı gecede. Dışarda evlerin avluları gibi olan koridorun tam ortasındaki havuz. Havuz çok dar ve duvarın bir kenarına sıkıştırılmış bir küvet gibi. Dört kişi ancak sığıyor içine. Sabah da böyle oldu: Sümbül, Söğüt, B. Akgül ve O havuza girdiler. B. Akgül Onun eniştesi ve iyi biri. Nedense B. Akgül diye hitap etmeyi tercih ediyor ona.

Nihat’la neredeyse evliliğe oturacak ilişkisinin bitiş nedenlerini anlatırken de B. Akgül diye konuştu onunla. B. Akgül’e her şeyi anlattı. Sümbül havuzda yüzerken, yıkanırken ya da B. Akgül mangalı yakarken, kendisi salatayı yaparken...

“Artık önünde tamamen sana ait bir gelecek var,” dedi Süm-
bül. “Kısa bir zaman sonra gideceksin biliyorum,” dedi biraz
mahzun.

Bunu derken havuzun kenarlarında resmi geçit yapar gibi
duran turuncu lambalara bakmıştı. Gecenin çok ilerlemiş bir sa-
atıydı ve sessizlik vardı.

Ara

Sevgili Serdar'a

Herkesin kendi kendine anlatacağı bir Gelibolu öyküsü olduğu için.

Şeyleri ya da varlıkları ayıran uzam, boşluktur ara.

Columbus'taki evimin çok yakınlarındaki tren köprüsünün altından az önce bir tren geçti. Bana Sapanca'yı, oradaki gecelerimi anlatan bir kararsızlığı vardı geçip gidişinde. Gitsem mi, gitmesem mi bir hali vardı; yersiz bir istasyon bulsam kendime, tutup orada sabahı beklesem der gibi.

Sapanca'da bir yıl önceydi, gecenin dipsizliğinde beni istasyona alsın götürsün diye hayalimdeki bir arabayı beklemiştim; arabanın önünü ve dolayısıyla yatmış dalları anlık ve güçlü aydınlattığı ışığını. O araba bir türlü gelmemişti; kaderin değişmesi için içimde tuttuğum nefesimi derin bir iç geçirmesiyle

koyvermiştim. Tam o sırada böyle bir tren geçmişti, benzer karsızlıkta ve sakın.

Şimdiki bu tren eskilerden gelen o esintinin adı oluvermişti; eski bir yerin hayaliyle birlikte. Cümbür cemaat bir geceliğine kalınan, ertesi gün İstanbul'daki ıssız bir eve dönülecek-dönülecek gerçekçi bir düş sunmuştu, daha iyi ve cesur biçimde katlanılacak. O İstanbul evi tüm bu duygulara çok kısa bir süre ev sahipliği yapacak, sonrasında görevi Columbus'taki eve devredek, yalnızlıklar ise bütün hızıyla devam edecekti. Rotası Sapanca'da belirlenmiş, İstanbul'da olgunlaşmış, Columbus'ta ise anlam bulmuş bir yalnızlık.

Sapanca'nın zengin ahalisi sabah-öğle-akşam monotonluğunda bu dipsiz yalnızlığı, onu bekleyen ve artık onunla tanımlanacak tekilliği anlamaktan elbette uzaktı. İyi ki böyleydi. Güleç bir suratla buradaki geçici konukluğuna, göçebeliğini neredeyse unutturan bir cesaretle sarılıverdi.

Zaman farkı, iki anı ayıran zaman dilimidir ara.

Savaş yeni bitmişti. Gelibolu'yu hiç yaşadınız mı? Anlık kahramanımız Arif kalın ciltli bir kitapta sipere yatan bir asker siluetiydi şimdi.

Günlük yaşam hayatla ölüm arasında dokunan tuhaf bir mekikti. Her gün yaşayabilir, her gün ölebilirdiniz. Arifin çizgisi bu tuhaf ikilem, bu net tercihteydi. Yirmi iki yaşında gencecik, bıçkın bir delikanlıydınız ve önünüzde uzayan bahara, o son-bahara bir ilk gözüyle bakacak kadar da umutları heba etmemiştiniz daha.

Karşı cephe, yani İngilizler için de durum farklı değildi, ancak göğüs göğüse mücadele bu ayrımı -insan olmanın ortak paydasının, savaş durumunda yarattığı ayrımı- dize getiriyor ve kendinizin karşısındaki ötekine sarf edeceğiniz "ölsün, ölsün ki ben ayakta kalayım," bedduasını haklılaştırıyordu. Haklı bir dua. Savaştayken böyleydi. Neden olmasın.

Arif ve Stewart'ın birbirini tanımayan, birbirini tanımlayan yüzü, benzerlik ve farkları bu yöndeydi. Bilinen bir nakarat: Gençlik, umutlar, gelecek. Gelibolu o an için bu üç kavramı yerle bir eden yerdi.

Bir kimsenin bir kimseyle, bir şeyle ilişkisi, ona karşı ilgisi, sevgisidir ara.

O sabah bir mektup yazmıştı Arif Feriha Hanım'a ve Feriha Hanım çalakalem yazılmış bu mektubu bir zaman sonra aldığında karnında Arif'in çocuğu, yüzünde yorgun bir tını, Arif'ini ne çok ama ne çok sevdiğini anlayacaktı bir kez daha.

O sabah Stewart'ı siperden zorbela çıkardılar. Tifo her yanını sarmıştı ve iki arkadaşının kollarına girmesi yoluyla az ilerde açılmış bir metrelik çukura doğru gidiyor, sürükleniyordu. Pantolonu batmıştı, bağırsak diye bir şey kalmamıştı vücudunda ve mikrop bütün karnını kemirmeye yemin etmişti sanki. O çukura doğru sürüklenirken cılız mı cılız bir ses çıkarmıştı sadece.

Ve Arif:

Canım, bir tanem Feriha.

Savaş bu, döner miyim bilmiyorum. Gözüm arkada, seni bıraktığım gün ve dakikada. Sen öylece dondun kaldın yüreğimde. Senden ayrıldığım o gün, o çok sevdiğim, zayıf boyun kemiklerini ortaya çıkaran, o gül kurusu, sana çok yakışan emprime elbiseni giymiştin. Bütün gece ağlamış gözlerin benden hep kaçmıştı o saatte. Birbirimizi ne çok, ne uzun sevmiştik Feriha.

Seni bir daha görebilir miyim, bilmem. Bu amansız hastalık, bu amansız ateş hiç bitmeyecekmiş gibi. Kimi sıtma, diyor, kimi veba, tifüs, tifo, kolera. Ben, sana olan özlemim, diyorum. Sana olan sevgim, külhanbeyliğime laf söyletmeyişim ve derken düştüğüm karasevda.

Hâlâ sigara içiyor musun gizli gizli? Hâlâ gümüş tabakanda "A" harfi kazılı mı? Hâlâ bembeyaz yastığa düşmeden önce sarı

*buklelerin, benim, bizim için dua ediyor musun usulca? Bu rıhtımdan seni bir sonbaharda uğurluyorum, bir sonbaharda bula-
cağım, diyor musun ortak hatıralarımıza?*

*Bekle, diyen sesimi duyuyor musun Feriha, çok çok bekle, sabır-
la bekle ama. O rıhtıma yeniden yanaşacak gemiyi, seni o pek se-
ven erkeği, seni ilk gördüğünde ne güzel kız diye içinden geçirdi-
ği, meleşim dediği, Feriha'sı için her şeyi yapabilecek o garip
Arif'i bekle, n'olur bekle Feriha.*

*Savaş çok hızlı, zaman çok yavaş akıyor Gelibolu'da. Özlemim
tarıfsız, içimdeki hastalıkla tarihi belirsiz küçük bir pusula olu-
yor zamansız anılarımıza. Beni kalbinde ara. Ara, ara. Hiç
usanmadan beni ara Feriha.*

Sapanca'da ikinci vakti. Eylülün ilk vakitleri. Bir önceki ak-
şam büyük bir karar verdim; hayatı yeniden masaya yatıracağım
ve ana-baba evini terk edip gideceğim. Bu terk ediş büyük pro-
testolarla değil, kendiliğinden gelen bir dilekle olacak. İstan-
bul'a döndüğümde artık kendi evimde yaşıyor olacağım. Sabah-
ları büyük bir güvenle, geceleri kaygılı bir bekleyişle karşılayaca-
ğım. Ancak bugün, yani dönüş yoluna sapmadan önce babaan-
nemin buruşuk göğsüne kapanıp ağlayacağım. O beni okuyacak
gene, kızım, yolun açık olsun, diyecek. Bir yuva kurmamı, ço-
luk çocuğa karışmamı dileycek gizlice. Bir de Feriha ile Arif'in
öyküsünü anlatacak ikinci çayının yanına. Yani hiç tanımadığı
babası, iki yaşında kaybettiği annesinin öyküsünü.

Bana anlattıklarından sonra anlıyorum ki geçmişimdeki bu
insanlarla ortak çok yanımlar var. Örneğin sonbaharı sevişimiz bir
tesadüf değil, yol ayrımlarından ürküşümüz ama inatla yol ay-
rımlarına gidişimiz de. Bunun kalıtsal bir hastalık, bir gelenek
olduğunu fark edişim.

Başım buruşuk göğsünde babaannemin, bu geç zaman nin-
nisini – içinde yaşanmışlıkların, iniş çıkışların olduğu bu sonba-
har ninnisini dinliyorum. Feriha'nın aşkında ve yalnızlığında,

Gelibolu'daki Arif ve Stewart'ta bulduğum ortak ses ne? Hayatı bir savaş gibi seviş, birbirine kavuşamayış, en olmadık zamanlarda tanıdığımız insani duygular ve bu duyguların yaşadığımız yerlerle, bu yerler üzerinden bir kez daha tanımlanışı mı?

Feriha çok bekledi babamı, diyor babaannem. Her gün rıhtıma indi, doğumumdan sonra, küçük bir kız çocuğuyla rıhtımdaki ambar memurlarının dilinde çocuklu körpe taze, boynu bükük fidan, bahtsız gelin, diye seçildi gemilerin silüetleri arasından. İki yıl yaz kış demeden, gittikçe cılızlaşan bedeniyle, gözlerinden süzülen yaşlar, gelecek o, mutlaka gelecek, diye.

Arif gelmedi.

Sonunda Feriha Arif'i görmeye gitti. Bir sonbahar günüydü gene. Ölüm haberi ve bir mektupla gelen sonu kendince yeni bir başlangıçla sonsuzluğa davet etti. Kendini sulara attığı gün iki buçuk yaşındaki kızını kayınvalidesine bırakmıştı ve bir gül kurusu elbise vardı üzerinde.

Mezarını hiç bulamadık ama bilebildiğimiz tek şey babamı bir İngiliz subayıyla yan yana gömdükleri, diye devam etti babaannem. Sanırım aynı hastaneye, aynı koğuşa düşmüş yolları, aynı hastalıktan ölmüşler. Savaşın bitmesine çok az zaman varmış. Savaşın bitmesini içten dualarla beklemişler.

Ben de dün akşam bir araba bekledim, dedim babaanneme. Beni istasyona götürecek, istasyondan tanımadığım bir yerlere, sorumluluklarımın olmadığı yepyeni yerlere, tanımsız, belirsiz, adsız yerlere. Oysa, şehre döner dönmez...

Bir geçiş belirtisidir ara.

Bir tren geçti demin, diğerleri gibi. Beni almayı bilerek unuttu gitti. Anılarımın bin bir rengi kaldı onda. Belki de o tren bendim o geniş bozkırın ortasındaki.

1980'lerde Türkiye'de kadın yazını deyince anımsayabildiğim öyküler, kadın kahramanın hep erkek kahramanlarla kurduğu ilişkilerde ve kamusal hayatın çeşitli alanlarında kendi kimliğini kurmaya çalıştığı öykülerdi. Müge İplikçi'nin öyküleri, kadınlar arasındaki ilişkileri, kadınlar için güçlenmenin önemli bir alanı olarak öne çıkarıyor. Kadınların kendi aralarındaki "şölen"lerde uzanabildikleri bir uzam, keşfedebilecekleri bir dil var; belki de kadınlık öncesi zamanın keşfi, gizli bahçelerin kaçamak ve dar zamanlarına geri dönüş, oradaki küçük kızların inadi ve korsanlıkları, yeni yolculukların da ateşleyicisi oluyor.

Ayşe Durakbaşı

Müge İplikçi

"Her şeye yeniden başlayacağım, dedi kendi kendine. Bu yeniliği sağlamak için zeytin mi, kestane mi, hurma desem hiç değil, ne olduğu belli olmayan bir meyvenin sembolünü oluşturduğu bu yere düştü yolu."

§ EVEREST

